Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Хотамнай 1921 оной октябрийн 21-hэ гарана | № 46 (14768) | 1978 оной февралиин 23, четверг | Сэн 2 мунгэн.

Агууехэ Октябриин революционно туйлалтануудые хамгаалхын, дэлхэй дэлхэй дэрэхи туруушын социалис гурэнэй аюулгүйе сахихын тула Коммунис парти, Владимир Ильич Ленин Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые эмхидхэн байгуулhан байгаа. Жаран жэл соо эдэнэр домог суута зам гаталаа, дайшалхы тугаа залиршагүй алдар солоор бадаруулаа.

(КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй амаршалгаhаа).

Советскэ Союзай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй эльгээhэн

АМАРШАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Өнгөрсөн арадай hайндэрөөр — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойгоор КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Совет Зэбсэгтэй Хүсэнүүдэй сэрэгшэдые, граждан Зэбсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ Октябриин ветерануудые. Эхэ ороноо хамгаалагшадай дайшалхы жагсаалда зогсохо нэрэ хүндэдэ хүртэгдэхэ бүхы хүнүүдые халуунаар амаршалаа.

Агууехэ Октябриин революционно туйлалтануудые хамгаалхын, дэлхэй дэлхэй дэрэхи түрүүшын социалис гурэнэй аюулгүйе сахихын тула Коммунис партиг, Владимир Ильич Ленин Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые эмхидхэн байгуулhан байгаа. Жаран жэл соо эдэнэр домог суута зам гаталаа, дайшалхы тугаа залиршагүй алдар солоор бадаруулаа.

Манай дайнай жэлнүүдтэ Совет республикын залуу армиин дотор контрреволюциин ба гадаадын интервенциин нэгэдэмэл хүсэлые hамна бүтэ сохиhон байна. Агууехэ ороноо хамгаалгын фронтнууд дээрэ совет сэрэгшэдэй гаргаhан хэмжээлэшэгүй гаршалга хэтын хэтэдэ заагүй. Германиин фашизмтай дайнга тэмсэлдэ совет хүнүүд, hа флодой сэрэгшэд социалис ороондоо, Коммунис партиин хизааргүй үнэн сэхэ, эрэлгэ зоригтой байhанаа харуулhан, олзотын баатаршалга гаргаhан, ашаа туйлаха мүхэшэгүй хүсэл зоригтой байhанаа харуулhан юм. Эхэ ороноогоо нэрэ хүндэ өгөөд дааhан байдалые сахин хамгаалжа, фашис дарлалта мүлжэлгын аюулhаа хүн түрэлтэнние аршалаа абарhан байгаа.

Ленинскэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри, арадтай таhаршагүй бата нэгэдэл, социалис ниитын ба гурэнэй байгуулалтын арсашагүй булюу банлга, дүлэтэ совет патриотизм ба пролетарска интернационализм эдэнэй хүсэ шадалай, илагдашагүй байлгын шэргэшэгүй булаг болоно гээд Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой бүхы баатаршалгата түүхэ элирхэйлэн гэрэлэлнэ. Манай армиин совет хүнүүдэй хизааргүй ехэ дурлалаар, анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй.

Манай арад дүрбэдэхи арбан жэлээ амгалан тайбан огторгой доро ажаллана, ажаhууна. Аха дүү социалис оронуудтай хамта Советскэ Союз эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө, улаасхорондын шахардуу байдал саашадань hуларуулхын түлөө эдэбхитэйгээр, залан сэхээр тэмсэнэ. Энэ hайн hайхан хэрэгтэ горитой амжалтануудтуйлагдаа. Гэбэшье шахардуу байдал hуларуулгада тойбо татахые, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые hүжөрөөхые hэдэдэг, үхэлэй аюулта шэнэ түүхэлэй буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргадаг, ээдрэг түримхэй бүлэглэлнүүдые бэхижүүлдэг хүсэпүүд дэлхэй дээрэ бии байhаар, эдэбхитэй ябуулганууд хэhээр. Иимэ ороноо байдалда Коммунис парти болон Совет правительство оронойнгоо еөрөө хамгаалха хүсэ бэхижүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаг, эдэлэрэгтэ даалгагдаhан зорилгонуудые дүүргэхэ талаар манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй шуухала хэрэгтэй бүхы юумээр хангагдахынь түлөө оролдолго гаргадаг.

Ашаг үрэ сэхэтэй хамгаалалта байгуулхын тула бүхы юумэ хэхэ гээшэ манай сэрэгэй политикын гол удха мүн. Советскэ Союз зэбсэг хэрэгсэлнүүдые юрэ гаргахал hэмдигээд буу зэбсэгүүдые хэзээдэшье бүтээдэггүй юм, буу зэбсэгүүдые бүтээхэ талаар хэзээдэшье үүсхэл гаргадаггүй, гаргахашьегүй. Өөhэдынгөө аюулгүй байдалые хангахын, добтолгоhоо социалис хани нүхэдөө хамгаалхын, ээдрэг түримхэй ябуулганууде гаргуулхагүйн тула совет хүнүүд бүхы юумэ хэнэ. Энэ талаар туйлагдаhан юумээрээ омогорхохо үндэhэ баримтануудманда бии.

Союзна арминуудтай хамта Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд совет арадай ба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бусад арадуудай амгалан тайбан ажал хэрэгые найдамтайгаар сахин хамгаална.

Арми болон флодой хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын аша туhада совет сэрэгшэд дайшалхы мэргэжэл шадабаряа саашадаашье нарнжуулан hайжаруулха, мүнөөнэй техникэ оролдосотойгоор шудалха, эмхи гуримтай байлгаяа саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, сэрэгэй тангаригаа нариназр бэелүүлхэ уялгатай. Частьнууд болон корабльнуудай сэрэгшэдые үндэр үзэл сурталтайгаар, политическэ hэримжэтэйгээр, интернационализм болон аха дүү арминуудай сэрэгшэдтэй дайшалхы хани нэгэдэлтэйгээр, аха үетэнэй революционно ба дайшалхы ёhо заншалнуудта үнэн сэхэ, Совет Эсэгэ ороондоо хизааргүй бэеэ үгэнги байхаар хүмүүжүүлхэ гээшэ командирнуудай, политорганууудай, партийна болон комсомолой организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн.

Манай Эхэ ороной материальна ба оюун бодолой хүсэнүүдэй үзэгдөө дуулдаагүй ехээр hалбаран хүгжэhэн эрхэ байдалда, совет хүнүүдэй ажалай ба политическэ үүсхэлэй шэнэ дэбжэлтын оршондо Совет армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой алдарта ой тэмдэглэгдэжэ байна. Арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын ба улүүлэн дүүргэхын, КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиндхэбринүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэрээ. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд энээндэ эдэбхитэйгээр хабаадана, дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэнэ.

Солдадууд ба матросууд, сержантнууд ба старшинануудаг, прапорщигууд ба мичманүүд, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд арад зоной урдахи нангин уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ, али бүхы эзэрхэг түримхэйшүүлдэ харюу сохилто дары үгэхые хангаhан, хододоо дайшалхы бэлэн байха гээд батаар найдаhанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет мэдүүлнэ.

Совет Социалис Республикануудай Союзай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло!

Коммунизм байгуулагша — совет арад мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые эмхидхэн зоригжуулагша — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ

ПРИКАЗ

1978 оной февралиин 23 | № 45 | Москва хото.

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд болон старшинануудаг!

Нүхэд прапорщигууд ба мичманүүд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Нүхэд, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ветерануудаг!

Манай арад, тэрэнэй сэрэгшэд Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойе мүнөөдэр ехэ баяртайгаар hайндэрлэжэ байна.

В. И. Ленинэй эмхидхэн байгуулhан, Коммунис партиин хүмүүжүүлhэн СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд баатар габьяата, дайшалхы замые гаталан срээ. Эдэнэр социализмын дотоодын ба гадаадын дайсадтай тулалдаhан айхабтар шанга байлдаануудаг соогуур Агууехэ Октябриин революционно туйлалтануудые хамгаалаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай hүрөөтэй шанга жэлнүүдтэ дэлхэйн империализмын гол хүсэнүүдые дараhан түүхэтэ илалта туйлаа, Эхэ ороной нгоо сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдалые нэрэтэй солотойгоор аршалан хамгаалаа, фашис богоолшолгоhоо арадуудые сүлөөрүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы хубитаяа оруулаа, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй баяр баясхаланда хүртөө.

Ленинэй партиие, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитедые тойрожо нягтаар жагсаhан Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мүнөө арадайнгаа үмэнэхи уялганууда нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ — социалис Эсэгэ ороноо hэримжэтэй хёрхоор сахин хамгаална.

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой алдарта ой СССР-эй шэнэ Конституциин баталагдан абтаhантай, Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн hайндэрөөр дашарамдан, совет хүнүүдэй политическэ ба ажалай эдэбхиин ехээр бадарhан оршон байдалда тэмдэглэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад болон арадай интеллигенци партиин XXV съездын түүхэтэ заабаринуудые шэн зоригто ажалаараа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Арбадахи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабаринуудые болзорhоо урид дүүргэхэ ба улүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэн дэлгэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри саг үргэлжэ урган дэбжэнэ, улам нарнжан hайжарна, эрдэм болон техникэ амжалтатайгаар хүгжэнэ, совет арадай бэлигболбосорол бүри баян болоно, тэдэнэй байдал улам hайжарна.

Уласоорондын шахардуу байдалай hуларалгые саашадань гүнэгырүүлхэ ба батадхаха, арадуудай бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ гэhэн ленинскэ гадаадынгаа хараа бодолые Советскэ Союз аха дүү социалис оронуудтай хамта сэхэ шууд, оролдосотой нэтэрүүгээр бэелүүлнэ. Гэхэ зуура Коммунис парти ба Советскэ правительство империалис гурэнүүдтэ буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадалай үргэлжэлүүлэгдэжэ байгаа аюулые хараада абана, ороной нгоо еөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые зохихо хэм хэмжээндэнь байлгахын тула шухала хэмжээнүүдые абана. Совет Арми, Далайн-Сэрэгэй Флот мүнөө сагай эгээн hайн зэбсэгүүдээр, дайшалхы техникээр хуяглагданхай, бата суртал бодолтой, арадтаа заха хизааргүй үнэн, шадабари түгэс кадрнуудтай болонхой. Эдэнэр социалис хани холбоото оронуудай арминуудтай нэгэдэмэл дайшалхы хүсэн болон жагсаад, социализмын туйлалтануудые найдамтайгаар хамгаална, ямаршье ээдрэг түримхэншүүлые бута сохиоор хододоо бэлэн байдаг.

Нүхэдүүд, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд болон ветерануудаг!

Бүгэдэ арадай hайндэрөөр — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Таанадые амаршалнаб!

Сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ, мүнөө сагай зэбсэг болон дайшалхы техникэ шудалха, газарай, агаарай, далайн сэрэгэй онол мэргэжэл шудалха, журам болон эмхидхэл бэхижүүлэн hайжаруулха хэрэгтэ саашадаа амжалтануудые туйлахынь Армиин ба Флодой албатанда хүсэнэб.

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, **захирхамни:**

Мүнөөдэр, февралиин 23-да, нютагай сагаар 21 часта манай ороной нислэл — баатар-хото Москвада, союзна республикануудай нислэлнүүдтэ, баатар хотонууд — Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессэ, Новороссийск, Керчь, Тулада, баатар-хэрэм Брестдэ артиллериин жаран буудлгаар салют үгэхэ.

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ой мандаха болтогой!

Баатар габьяата совет арад, тэрэнэй шэн зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые үүсхэгшэ ба эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай маршал Д. УСТИНОВ.

Россин Федерациин ажалшадай 1978 оной СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Россин Федерациин ажалшадай бүхы совет хүнүүдтэл КПСС-эй XXV съездын үүхэтэ шиидхэбринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн түлөө эршэмтэй тэмсэжэ байна. Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо СССР-эй шэнэ Конституциин баталагдан абтаhан эдэнэр эдэнэр экономико болон соёл соёлтой ажалшадай хүгжөөгөөн, промышленна продукциин ба гол зүйлэй хэрэгсэлнүүдые дэлгэрэнэ. Москвагай ажалшадай коллективүүдэй түрүүлэн табан жэлэй гурбадахи даабаринуудые СССР-эй Конституциин түрүүлэн жэлэй ой болотор дүүргэхэ. Ростовско областиин ажалшадай «Гэзэгдэгшэдгүй хүдалхэ», Ленинградай предприятинуудай гаргаhан бүхэнэй хүдэлмэриин шанарhаа — коллективүүдэй ажалай үндэр ашаг хүртэгэ болон бусад объективно үүсхэлнүүд үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ.

1978 оной түсэбые дүүргэхэ ба үдүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Бэшэгтэ харюу болгон, республикын промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын, хүн зоной ажаhуудал хангалгын предприятинуудай, научна ба проектно-конструкторска эмхинүүдэй коллективүүд удаадахи социалис уялганууде абаба.

Промышленностьда продукциин хүдалдаха талаар 1978 оной түсэбые болзорhоонь урид, декабриин 28-да дүүргэхэ. Нүүрhэ, нефть, газ олзоборилон абаха ба гол шухала бусад зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ талаар табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтые хангаха.

Жэлэй түсэбhөө гадуур 130 мянган тонно шэрэм, 240 мянган тонно булад хайлуулха, хара металлнуудай 180 мянган тонно прокат, 48 мянган тонно булад хоолой сорго, 6,5 мянган тонно үнгэтэ металл абаха, 375 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, 380 мянган тонно холимог тэжээл, 10 мянган тонно каучук, 440 мянган тонно нефтепродуктнуудые үйлэдбэрилхэ, 6,6 миллион тонно, тэрэ тоодо Кузнецкэ нүүрhэнэй бассейндэ 4 миллион тонно нүүрhэ малтаха, 3,4 миллион тонно нефть, 4,3 миллиард кубометр газ, хүдөө ажахыда шухала хэрэгтэй 3,2 миллион тонно торф олзоборилон абаха. Даабаринаа гадуур 5.930 автомобиль, 420 трактор, автомобилиин 230 мянган хэhэг покрышка, 800 мянган дүрбэлжэн метр шэл, 2,5 миллион дүрбэлжэн метр шэл-хоосто гаргагдаха байна.

Арадай хэрэглэмжын 800 миллион түхэригэй эд бараа, тэрэ тоодо 10,4 миллион дүрбэлжэн метр бүд, 27 миллион түхэригэй оёдолой промышленностиин продукци, гадар ба дотор 950 мянган нэхэмэл хубсаhа хунар, 144 мянган дүрбэлжэн метр хибэс ба хибэсэй зүйлнүүд, малай 16 мянган тонно, ургамалай 1,5 мянган тонно тоhон, 10 мянган тонно колбасагай зүйлнүүд, 7 мянган тонно сыр, 10 мянган тонно элhэн-саахар, үрэ жэмэсэй-овощой 11,4 миллион баанха консервэ, 15 мянган тонно хурдэ, 24 мянган телевизор, 5 мянган оёдолой машина, 4,5 миллион түхэригэй мебель түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаха юм.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 10 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна. Машина бүтээлгэдэ түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлгэдэхэ арга боломжые 4 процентhээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ. Промышленна продукциин шанарые саашадань hайжаруулха. 15 мянга гаран эдлэл хэрэгсэлдэ гүрэнэй шанарай тэмдэг олголгые туйлаха. Текстильнэ промышленностьда гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй эд бараа гаргалгые 1,9 дахин, харин хүнгэн промышленностьда 1,5 дахин ехэдхэхэ.

2 мянган шэнэ түхэлэй промышленна продукци гаргадаг болохо, 3,5 мянган цех, участок болон үйлэдбэриие үргэлжэ дээрэнь оньhожоруулха, автомадаар хангаха, оньhожоруулагдамал поточно автомадаар хангагдаhан 7 мянга гаран линии, автомат оньhон аргаар хүтэлбэрилхэ 120 түхеэрэлгэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ. Уралан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой хүдэлөөе саашадань хүгжөөhэнэй үндэhөөр ухаалан зохёолгонуудые, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые хэрэглэлгэhээ жэлдээ 3 миллиардhаа дээшэ түхэригэй алмалта арьбалалта абаха.

Хүдөө ажахын ажалшад үйлэдбэриие саашадань ашаг үрэ ехэтэй болгоhоной, мэргэжүүлhэнэй ба томодхоhоной, эрдэм наукын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые бүрин хүсэдөөр хэрэглэhэнэй үндэhөөр газар тариалангай ба мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдалгаяа дээшэлүүлхэ байна.

Ороohо тариа ургуулан, ехээр хуряажа абалгада гол анхаралаа хандуулха. Иимэ зорилготойгоор эгээл үндэр баян ургаса үгэдэг сортнуудые, гибридүүдые үргэнөөр тарихэ, ороohото ургамалнуудай таригдаха газарта минеральна ба нютагай үтэгжүүлгэнүүдые ехээр гаргажа, байгша ондо дун хамта 130 миллион тонно гэхэ гү, али түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй дунда зэргын хэмжээнhээ 26 процентээр ехэ ороohото ургамалнуудые хурлаха. 53 миллион тонно тариа гүрэнэй амбаарта хааха.

Гектар бүхэнhөө 200 центнер саахарай свекло, 15 центнер наран сэсэг, 120 центнер хартаабха, 175 центнер овощ хуряаха. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ hурагүй ехэ юм. Худалдажа абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, 31 миллион тонно саахарай свекло, 3,2 миллион тонно наран сэсэг, 10,5 миллион тонно хартаабха, 7,4 миллион тонно овощ гүрэндэ тушааха.

Адууhа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлhэнэй, тоо толгойень олошоруулhанай үндэhөөр мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, 9 миллион тонно үхэр мал ба шубуу, 33,5 миллион тонно hу, 24 миллиард үндэгэ, 260 мянган тонно нооhо гэхэ гү, али үнгэрhэн хоёр жэлэй дундуур хэмжээнhээ үлүү ехэ продукци гүрэндэ худалдаха. Үхэр малай толгой бүхэндэ 30—35 центнер тэжээлэй единицын хүртэхэ тэжээлээр нийтын мал ажалые хангаха.

Хүдөө ажахын продукциин шанарые саашадань дээшэлүүлгые туйлаха. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, нэгэдэхи сортын hу гүрэндэ худалдалгые — 40 процентээр, тарган hайн үхэр мал тушаалгые 30 процентээр дээшэлүүлхэ.

883 мянган гектар газар шанаржуулан hайжаруулха, 1,4 миллион гектар бэлшээриие уhалха. Минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэнүүдые ашаг тай hайнаар хэрэглэхэ, колхоз, совхозуудые агрохимическэ талаарнь хангалгын хэмжээе дээшэлүүлхэ. Хабарай тарилгада нарин hайнаар бэлдэжэ, тэрэниие таарамжатай hайн болзорто эрхим сортын үрэhэ хүрэнгөөр хэхэ шухала.

Машинно-тракторна парк хэрэглэлгые, техническэ хангалгые hайжаруулха. Хүдөө ажахын оньhон техникые 1978 оной хабарай тарилгада, хуряалгын хүдэлмэридэ саг соонь, шанар hайнтайгаар бэлдэхэ талаар Белгородско, Ивановска, Владимирска областьнуудай колхоз, совхозуудай «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүдэй механизаторнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дүй дүршэлые хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ.

Машинно-тракторна паркын ажалай бүтээсые 3 процентээр дээшэлүүлхэ, тэрэниие ашаглаха ба техническэ талаарнь хангалгада гарадаг гаргашануудые 2 процентээр хорсохо, Ставрополиин хизаарай Ипатовска районой дүй дүршэлөөр нэгэдхэгдэмэл транспортна отрядуудые эмхидхэжэ, тарилгын ба хуряалгын хүдэлмэриие эмхидхэлгын шэнэ түрүү технологиие үргэнөөр хэрэглэхэ.

РСФСР-эй Хара хүрьhэгүй зонын хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ. Энэ зонодо хүдөө ажахын барилганууде, барилгын үйлэдбэриин баазануудые ашаглалгада оруулха даабаринуудаа болзорhоонь урид дүүргэхэ.

Гол шухала хүсэнүүдые, барилганууде саг соонь, болзорhоо урид дүүргэжэ, ашаглалгада оруулхын түлөө социалис мүрысөөнэй «хүдэлмэриин эстафетэ» дамжуулха ёhо гуримаар дэлгэрhэн барилгын эмхинүүдэй ба предприятинуудай хэдэ хэдэн коллективүүдэй гаргаhан, КПСС-эй ЦК-гай hайшааhан үүсхэлые **барилга дээрэ** үргэнөөр дэлгэрүүлхэ. Ашаглалгада оруулагдахаяа байhан барилганууд дээрэ материальна ба **ажалай нөөсэ** баялигуудые элсүүлэн хэрэглэхэ, капитальна hомололгонуудай, хүдэлмэриин эршэ дэлисэ ба шанарай ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ, барилганууде түргөөр ашаглалгада оруулха, дүүргэгдээгүй барилганууде үсөөрүүлхэ.

Подрядна барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй **түсэбые** декабриин 28-да дүүргэхэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээнэй бүхы ургалта туйлаха.

Сургутска ГЭС-тэ тус тустаа 210 мянган киловатт хүсэтэй хоёр энергоблогые — болзорhоонь урид, Саяно-Шушенска ГЭС-тэ 640 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын гидроагрегадые. Новолипецкэ металлургическа заводто 6-дахи доменно печьнгые, Орско-Халиловска металлургическа комбинадта «800» гэжэ универсальна станиие. Ковдорско ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадта 2 миллион тонно түмэрэй руда малтан абаха, Кемеровскэ «Азот» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ 765 мянган тонно аммиагай селитрэ, «Апатит» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ 1.300 мянган тонно апатидай концентрат үйлэдбэрилэгдэн абтаhан.

Гетигүүдэй үдэр болотор ашаглалгада оруулха. А. П. Завенягинай нэрэмжэтэ Норильска ашагта малтамал шанаржуулгын металлургическа комбинадта «Октябрьский» уурхайн шэнэ хүсые барижа, болзорhоонь гурба hараар урид ашаглалгада үгэхэ. Волгодоной «Атоммаш» заводой түрүүшын ээлжээнэй үйлэдбэриин хүсэнүүдые декабриин 22 болотор ашаглалгада оруулалгые хангаха.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ Байгалай тоннелиин баруун аман хүрэтэр түмэр зам табиха хүдэлмэриие болзорhоонь урид дүүргэжэ, Тында — Беркакит гэhэн линиие, зүүн участогта 300 шахуу километр замые Агууехэ Октябриин 61 жэлэй ой болотор саг зуурын ашаглалгада тушааха.

Дулевска шаажан зүйлнүүдые гаргадаг заводто 18 миллион хэhэг шаажан эүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ хүсэнүүдые хараалгадаhан болзорhоонь урид ашаглалгада оруулха.

Шэнэ предприятинуудые бариhанай, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые үргэдхэhэнэй болон hэльбэн шэнэлhэнэй ашаар халаан бүри 301 тонно мяха, 810 тонно hүнэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, сүүдхэдэ 93,5 мянган центнер саахарай свекло буйлуулха хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха.

Гүрэнэй капитальна hомололгочуудые хэрэглэhэнэй ашаар 35 мянган толгой залуу эбэртэ бодо мал түлжүүлхэ ба шахан таргалуулха малай комплекснуудые, 239 мянган толгой гахай томо болгожо, шахан таргалуулха, 166 мянган үнеэдэй байхаар комплекснуудые, үндэгэлхэ 4 миллион тахяануудай байхаар, мяхан болгогдохо 22 миллион шубуудай жэлдээ байхаар томо фабриканнуудые ашаглалгада тушааха.

Гүрэнэй капитальна hомололгын болон гэр байрынбарилтын кооперативуудай мүнгэ зеереэр бүхыдөө 54,3 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха. Гэр байрын фондые ашаглалга болон заhабарилгын шанар hайжаруулха. Байрын гэрнүүдые капитальнаар заhабарилха ба болбосон түхэлтэй болгохо талаар хараалгадаhан түсэб үлүүлэн дүүргэхэ. Хүн зоние коммунальна талаар хангалгын хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ.

Коммунальна ажахын, гэгээрэлэй, соёл культурын, эдүүрые хамгаалгын ба социальна тэдхэмжын объектнүүдые ашаглалгада оруулха түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдые индустрижүүлгын ба оньhожоруулгын хэмжээе дээшэлүүлhэнэн, бар хүсөөр хэгдэдэг ажал бага болгоhоной, барилгын машина, механизм болон автотранспорт гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэдэг болгоhоной, хүдэлмэриин саг гэзэлгэ бага болгоhоной ашаар барилгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха. Барилгада бригадна подряд үргэнөөр

(Үргэлжэлэлынь 2 дохи нюурта).

БАЯРАЙ СУГЛААН

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан городой ажалшадай түлөөлэгшэдэй, Улаан-Удын гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаан үсэгэлдэр Улаан-Удэ-ба баледэй театр соо болобо.

КПСС-эй обкомой бюророгой гэшүүндэ кандидат нүхэр Ю. В. Тухаринов алдарта ой тухай элидхэл хэбэ.

hүүлээрнь hайндэрэй ехэ

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ҮҮРГЭДЭЭШЬЕ, УЯЛГАДААШЬЕ ХҮРЭМЭ БАЙХААР

1978 оной түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай, үйлэдбэриин ашаг үрэ хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл шангадхаха тухай асуудалаар партийна, совет, ажахын, профсоюзай ба комсомолой организацинуудта, Советскэ Союзай ажалшадта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай хандаһан Бэшэгые республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд баяр баясхалантайгаар уттаба.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлнүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолжо, зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ жэлдэ —гурбадахи габшагай ажалай жэлдэ бэелүүлхэ социалис уялганууды абажа байһан тон таатай сагта энэ документ тунхаглагдаба. Тиигэжэ жэлэй эхиндэ ябуулагдажа байһан шухала хэмжээ ябуулгада шэнэ удха оруулаа, ехэ харюусалгатай зорилгонуудай табигдаһые гүн сэдьхэлһээ мэдэрхэ, энэ тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые заатагүй оруулалсаха эрмэлзэл хүн бүхэндэ түрүүлэ.

Үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд хэблэлдэ толилогдонхой. Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар бодото байдалнай һайн гэхын яашье аргагүй. Һу, үндэгэ абаха, гүрэндэ тушааха түсэбэй дүүргэлтэ яһала гэмгүй. Теэд бэшэ зүйлүүдээр горитой гээгдэлдэ ороод байһан ушар колхозууд болон совхозуудай ажалшадай үмэнэхи харюусалгые бүри шангадхана.

Ушар иимэһээ профсоюзай бүхы шатын органууд, өөхин организацинууд хүдэлмэриингөө эмхидхэлые эрид шууд һайжаруулха, түбхын түрүүндэ хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда социалис мүрысөө улам үргэнөөр, аша үрэ ехэтэй байхаар дэлгэрүүлхэ уялгатай болоно. Үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абаха, алмалта болон арьбалалтын гурим наринаар сахиха гээшэ социалис мүрысөөнэй гуримай гол эрилтэнүүд болохо зэргэтэй.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта ажалладаг олон мянган хүн хубиин болон коллективнэ социалис уялга абанхай. 33,1 мянган хүн коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадана. Тэдэнэрэй 10,7 мянга шахуунь коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ солодо хүртэнхэй. Энэмнай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абаха, колхоз, совхозуудай экономико саашадань хүгжөөхэ тэмсэлдэ гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ олониитын айхабтар ехэ хүсэн болоно бшуу.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай нютагуудтахи органуудай, рабочком, профком болон месткомуудай хэрбээ энэ ехэ хүсые зүбөөр эмхидхэжэ, залан хүтэлбэрилжэ шадаа хада, ямаршье түсэб, ямаршье үндэр социалис уялга бэелүүлэгдэхэ, хүдөөдэхи социальна шухала асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой бшуу. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи эгээл харюусалгатай хаһын — ниитын малай үбэлжэлгын ябажа байһан, хабарай продуктнуудые улам ехээр абаха, колхоз, совхозуудай экономико саашадань хүгжөөхэ тэмсэлдэ гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ олониитын айхабтар ехэ хүсэн болоно бшуу.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай нютагуудтахи органуудай, рабочком, профком болон месткомуудай хэрбээ энэ ехэ хүсые зүбөөр эмхидхэжэ, залан хүтэлбэрилжэ шадаа хада, ямаршье түсэб, ямаршье үндэр социалис уялга бэелүүлэгдэхэ, хүдөөдэхи социальна шухала асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой бшуу. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи эгээл харюусалгатай хаһын — ниитын малай үбэлжэлгын ябажа байһан, хабарай тарилгада түлэг бэлдэжэ байһан сагта профсоюзай организацинууд ажал ябуулгаяа бүри эдэбхижүүлхэ уялгатай гэжэ тоологдоно.

Үнгэрһэн жэлэй сентябрь һарада Зэдын аймагай Өөрөө совхозой, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд 1977—1978 оной малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар, ашаг шэмээр арьбан үнгэргэхэ талаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Энэ үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдээ, малшадай коллектив бүхэн шахуу тэдэнэй жэшээгээр хүдэлхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Малшадай абаһан уялгаяа бэелүүлхэ арга боломжо хангаха хэрэгтэ профсоюзай олохи рабочкомууд, профкомууд ехэ харюусалгатайгаар хандаһан байна. Жэшээнь, Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой (директор нүхэр Никитин, рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Агильдин) коллектив 1977 ондо гүрэндэ һу тушааха түсэбөө 1900 центнерээр үлүүлхэ гэһэн социалис уялгаяа дүүргэжэ шадаа. Совхозой хүдэлмэрилэгшэд, ажалша коллектив бүхэн 1978 оной социалис уялга абанхай. Ажахын һалбари бүхэндэ таарама социалис мүрысөөнэй гурим баталагданхай, олониитын анхаралда соносхогдонхой. Энэ ажахыда хони шахан таргалуулха, нарай тугалнуудые, боксын гуримаар тэнжээн түлжүүлхэ, үнэздые машинаар һааха түрүү арганууды нэбтэрүүлэгдэнхэй. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тэрэшэлэн өөрын хубиин творческо түсэбтэйгөөр үйлэдбэри хүтэлбэрилнэ.

Зэдын аймагай Торийн совхозой профсоюзай рабочком (түрүүлэгшэ нүхэр Кречетов) социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг шадамараар хүтэлбэрилдэг байна. Эндэхи хүдэлмэришэн бүхэн социалис уялга абанхай юм. Энэ хэрэг иланганяа малшадай дунда һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Фермэ бүхэндэ һаалишадай хүдэлмэриин ябаса арбан хоиог бүхэндэ согсологдодог. Мүрысөөндэ илаһан һаалишадта дамжуулгын улаан вымпел барюулагдадаг. Һарын дүнгөөр илагшын нэрээр ажалай алдар солын улаан тут хиисхүүлэгдэнэ, түрүү һуури эзэлһэн һаалишадта мүнгэн шан барюулагдана. Һаалишадтай нэгэн хамта онсо шалгарһан үхэршэд, бригадирнууд, кочегарнууд гэхэшэлэн материальнашье, моральнашье талаар урмашуулагдана. Жэлэй дүнгөөр илагшадай нэрэ алдар Хүндэлэлэй дэбтэртэ, Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэдэг гуримтай. Гадна эгээл эрхимынь «Совхозой чемпион» гэһэн нэрэ солодо, үнэтэ бэлэгтэ хүртэдэг шуу.

Кабанскын шубуунай фабрикын, «Шергинский», «Забайкалец», «Комсомольский» совхозуудай профсоюзай рабочкомууд ажалша зоной дунда, ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэдэг, хүтэлбэрилдэг баян дүршэлтэй болонхой. 1977 ондо дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ адэбхитэй оролсоһон Кабанскын аймаг, мүн тэндэхи Кабанскын шубуунай фабрикын, Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой коллективүүд ажалай ехэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Энэ ехэл һайн хэрэг гэшэ. Иимэ ехэ шагнал хадаа бүри ехэ амжалтада ганса эдэ ажахынуудай зониие бэшэ, республикын хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые зорюулха байһаниинь элитэ.

Үнгэрһэн жэлые Улаан-Удын аймаг яһала һайн үрэ дүнтэйгөөр дүүргээ. Гадна республикын дүшэ гаран ажахынууд мал ажалай продуктнуудые абаха, тушааха гүрэнэй даабари дүүргэжэ, адууһа малаа нилээд олон болгожо шадаһан байна. Энэ ушар хадаа сагай уларилай хэды муу байбашье, тэрониие дабаһаталха арга боломжын ажахыхы бүхэндэ бии байһые гэршэлнэ. Иимэ амжалта имагтал үйлэдбэриие зүбөөр хүтэлбэрилһэнэй, ажалай эмхидхэлэй, журамай һайн байһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар лэ туйлагдана гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

Тиимэ байха ёһотойшье. Гэхэ зуура зарим совхозуудай профсоюзай комитедүүд, зарим райкомуд энэ ушарта ехэ оролдолго гаргадаггүй байдагынь ехэ гэмшэмээр юм. Ажахынгаа экономикые бэхижүүлхэ, ажалай болон социалис мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха, хүдэлмэрилэгшэдэй һуудал байдал тушаа анхаралаа хандуулха асуудалнуудые тон һожоргүйгөөр шиидхэдэгһээнь эдэ дутагдалнууд ушарна гэжэ эндэ сэхэ руунь тэмдэглэмээр.

Илангаяа Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября», Түнхэнэй аймагай Саянай, Загарайн аймагай Онохойн, Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын, Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай профсоюзай рабочкомууд, Түнхэнэй, Хурамхаанай аймагуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй райкомуд ехэл һулаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хүнүүдэй ажаллахада таатай зохид арга боломожо байгуулха, культурно-ажаһуудалайнь үдэр бүриин эриллэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха гэжэ мүртэйгөөр ороллодоггүй, энхэ элүүр байдалайнь түлөө һаналаа ёһотоор табидаггүй байһаниинь ехэ гэмшэмээр. Эдэ бүгэдэн өөһэдынь лэ өдэбхеэр бүтээгдэхэ хуулита хэрэгынь ха юм даа.

Сэхынь хэлэхэдэ, нёдондоноймнай хүдэлмэриин хангалтагүй үрэ дүн хадаа ганса сагай уларилһаа болоо гэжэ баталахын аргагүй. Түбхын түрүүндэ профсоюзай организацинуудай, тэдэнэй комитедүүдэй коллективэйнгээ дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэжэ, үрэ дүн һайнтайгаар ажаллаха арга боломжо байгуулжа шадаагүйн хойшолон мүн гэжэ бидэ мэдэрхэ уялгатайбди.

Арбадахи табан жэлэй гурбадахи жэлые габшагай ажалай жэл болгохо гэһэн уряа партимнай орон дотороо соносхоо гээшэ. Энэ уряада харюу болгон, хүн бүхэнэй габшагайгаар хүдэлхын тула профсоюзай комитедүүд али бүхы ажал ябуулгаяа зорюулха уялгатай. Энэ хэрэгтэ профсоюзай хүтэлбэри доро хүдэлдэг олониитын бүхы эмхинүүд хүдэлмэрээ зорюулха, үйлэдбэриин - техническэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэй оролсохо байһаниинь эндэ элэр харагдана.

Тиигээдшье республикымнай түрүүшүүлэй шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн уялганууды абажа, ажалай шэнэ амжалта туйлахаар бээ зэһэн хүдэлжэ байһан мүнөө сагта али бүхы аргаар тэдэнэй ажал хэрэгтэ нүлөөлхы арга замуудые бэдэрхэ байна бшуубди. Уялгаяа дээшэлүүлэгшэд улам олон боложо байна. Жэшээнь, сүүта хонишол Социалис Ажалай Геройнууд В. Г. Романова, О Э. Сангадиева, Ленинэй ба «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудтай К. М. Танганов хурьга абаха, түлжүүлхэ, нооһо хайшалха табан жэлэй даабариие дүрбэн жэл соо дүүргэхэ уялга абаад байна. Прибайкалиин аймагай «Зырянский» совхозой Ангирай МТФ-гэй һаалишан Л. В. Корнакова һу һааха гурбан жэлэй түсэб 1978 оной октябриин 7-до — СССР-эй шэнэ Конституциин баталагдаһаар түрүүшын жэлэй ойдо дүүргэхэ аргатай байһанаа элирхэйлээ. Тиихэдэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Кабанскын шубуунай фабрикын коллектив энэ жэлдэ түсэбөө гадуур 2900 центнер мяха, 6000 центнер һу абаха, гүрэндэ худалдаха гэһэн үгтамжын түсэб абаад байна.

Энэмнай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Бэшэгтэ габшагай ажалаараа харюусаха гэһэн үүдэр эрмэлзэл, үүсхэл түгэс хэрэг болоно бшуу. Гэхэ зуура ажалай түрүүшүүлэй, түрүү коллективүүдэй гаргаһан үүсхэлнүүдые дэмжэхэ, олоной хэрэг болгохо хүдэлмэри зааханшье һуладаха ёһогүй, харин бүри үргэдэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Энэ профсоюзай комитедүүдэй шиидхэхэ үдэр бүриинь хэрэг мүн.

Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1978 ондо бэелүүлхэ социалис уялганууд баталагдан абтаа, олоной анхаралда тунхаглагдаа. Иихэлээрээ урдахи зорилгомнай эли тодо. Тэрэниие дүүргэхын түлөө тэмсэл улам үргэдэжэ байна. Энэ тэмсэлые нэгэ жэгдээр эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гээшэ профсоюзай организацинуудай урдаа хараха хэрэгынь болоно. Партийна организацинуудай дайшалхы туһалагшань болоһон туладаа үүргэдээ хүрэмөөр ажал ябуулгаяа эрхилхэ ёһотойшье.

С. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ.

Россин Федерациин ажалшадай 1978 оной СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

(Түрэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

нэбтэрүүлхэ, «Табан жэлэй даабари — үсөөн зоноор» гэһэн патриотическа үүсхэл гаргаһан Свердловско областиин барилгашадай түрүү бригадануудай дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ.

Транспортаар ашаа болон пассажирнуудые зөөхэ талаар арадай ажахын эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха, машина болон бусад транспортна хэрэгсэлнүүлэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ба ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн бага болгохо. Түмэр замай вагонуудай миин байха ябадал үсөөрүүлхэ. Түсэбһөө гадуур 6,2 миллион тонно ашаа түмэр замаар, 15,5 миллион тонно арадай ажахын ашаа ниитын хэрэглэмжын автомобильна транспортаар зөөхэ. Гол мүрэнэй флодоор ашаа зөөхэ түсэб 4,6 миллиард тонно-километрээр үлүүлэн дүүргэхэ. Агаарай транспортаар пассажирнуудые зөөхэ жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ. Хүн зониие хангалгын түрүү формонуудые саашадань хүгжөөһэнэй, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой материально-техническэ үндэһэ һуури үргэдхэһэнэй ба бэхижүүлһэнэй ашаар худалдаа наймаанай культура дээшэлүүлхэ. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд 50 миллион түхэригэй өөһэдынгөө гаргаһан продукци түсэбһөө гадуур худалдаха. Гүрэнэй худалдаа наймаанда наймаалагшагүйгөөр юумэ худалдаха гуримаар эд бараа худалдалгын хубиинь эд бараанай рознично эрьесын 51 процентдэ, кооперативна худалдаа наймаанда — 67 процентдэ хүргэхэ.

Һэльбэн шэнэлһэнэй ба заһабарилан үргэдхэһэнэй ашаар РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствэдэ хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 10 мянган тонно овощ болон үрэ жэмэс хадагалха байрануудые, 15 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай складуудые, Роспотребсоюзда — 20 мянган дүрбэлжэн метр худалдаа наймаанай талмай, 15 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай складуудые ашаглалгада оруулха.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ, 12 миллион түхэригэй хангалга түсэбһөө гадуур бэелүүлхэ. Хүн зониие хангалгын шанар һайжаруулха, хангалгын культура дээшэлүүлхэ худалдэмэри үргэлжэлүүлхэ.

Эрдэм техникын, шухалын шухала асуудалнуудые зохёон табиха, научна шэнжэлгэнүүдэй ашаг үрэ ба шанар һайжаруулха, ороной арадай ажахын гол шу... һалбариннуудай хүгжө... шиидхэхы удха шан... нэгэдхэмэл ут зорил... программануудые бэ... хэ, эрдэм наука болон... дото байдалай холбоое... хитэйгээр бэхижүүлхэ б... эрдэм наукын туйла... нуудые үйлэдбэридэ... рүүлхэ хэрэгтэ научна т... зургаануудай, проектн... лон конструкторска о... зацинуудай хүсэ шадал... рюулха.

Техническэ мэргэжэ... годог һуралсалай һур... нуудта 1,24 миллион... мэргэжэлтэй хүдэлмэ... дые бэлдэхэ.

Республикын хүн... нэн түрүүн хүдөө нют... дай бүхы ажалшадые... лой талаар хангалгые... жуулан һайжаруулха, зониие үзэл сурталай... тическэ, ажалай гурим... шалай талаар ба гоё... ханда дуратайгаар... жүүлхэ хэрэгтэ соёлой... искусствын бүхы эмхи... гаануудай хүдэлмэриин... нар ба ашаг үрэ сааша... дэшэлүүлхэ.

Хүн зондо медицин... туһалажа хүргэхэ... ба элүүрые хамгаалгын... хи зургаануудай хүдэ... һайжаруулха. Мүнөө... эрдэм наукын гуйлаг... дые, үбшэн элирүүл... эмшэлхэ шэнэ онол... нуудые медицинын б... байдалда үргэнөөр... рүүлһэнэй үндэһөөр... үбшэнһөө һэргылхэ ба... рэниие үсөөрүүлхэ... хэмжээ ябуулгануудые... лүүлхэ.

Олон хүн зоной хаб... гатай физическэ кул... болон спорт хүгжөөлгэ... гэлжэлүүлхэ.

Түсэбтэ табан жэлэй... бадахи жэлэй түсэб... социалис уялганууды... ша коллектив, район,... область, хизаар болон... публика бүхэнэй б... һоонь урид дүүргэхын... бүхы хүсэ шадалаа э... хэбди, тиигэжэ К... XXV съездын түүхэтэ... хэбэринүүдые бэелүүл... рэгтэ өөһэдынгөө х... хубита оруулхабди... Россин Федерациин... шад партиин ле... Центральна Коми... КПСС-эй ЦК-гай По... рое болон Леонид... Брежневые найдуулна...

Социалис уялганууд автономито республикануудай, хизаар болон ластынуудай, Москва, Ленинград хотонуудай, министерство болон албан гаануудай партийна ажахын эдэбхитэдэй суглааануудай дээрэ, ажалшадай колтивүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталан абтаад, РСФСР-эй промышленности хүдөө ажахын, барилгын, транспортын ба хүн зоной хэрэглэмжэ хангадаг дэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн дээрэ һайшаан дэмжэгдээ.

ЗОРИЛГОНЬ ЕХЭ

ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

Республикымнай һүнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ойн баярай жэлдэ һайнаар ажаллажа, түсэбтэ даабари болон социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Жэлэй 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи кварталнуудай дүнгүүдээр һүнэй промышленностиин нэгэдэл КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй продукт абагые дээшэлүүлхэ гэһэн оролдолгын ашаар тоһоной заводуудта ехэ һүн тушаагдадаг болоо. Нёдондо жэлдэ 15,8 мянган тонно һүн тушаагдаа, энэнь 1976 онойхитой сасуулхада 6,4 процентээр ехэ юм.

Һүнэй промышленностиин нэгэдэлэй бүхы предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад энергетическэ, технологическа болон бусад түхеэрэлгээ, мүн транспортна хэрэгсэлнүүдээ зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Тушаагдаһан һүнһөө сагаан эдеэ ехээр бэлдэхэ гэжэ анхарна. Тиигэжэ тэдэнэр арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые бүхы технико-экономическа талаарнь үлүүлэн дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 490 тонно тоһон үйлэдбэрилэгдэһэн, 4.665 тонно сагаан эдеэн, 44 тонно сыр, 63 тонно хуурай һүн үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Тоһолиг бэшэ продукци хэхэ даабари 8,1 процентээр үлүүлэгдээ.

Продукци худалдаха түсэб 106 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али даабариһаа гадуур 1.832 мянган түхэригэй сагаан эдеэн худалдагдаһан байна. 1976 онойхитой сасуулхада 3,5 процентээр ехэ продукци худалдагдаа. Ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 8,0 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Улаан-Удын һүнэй комбинадай, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Петропавловкын, Нарһатын, Бэшүүрэй болон бусад зарим заводуудай коллективүүд ажалдаа һайн үрэ дүн туйлаһан байна. Мухар-Шэбэрэй тоһо-сырэй заводой мастер В. А. Воробьёва, Хориин тоһоной заводой мастер Г. Р. Ромаева, Юреөгэй тоһоной заводой мастер Л. Н. Огноева, Улаан-Удын һүнэй комбинадай хуурай һу үйлэдбэрилдэг цехэй мастер Е. Г. Михайлова, сэбэр һүөөр продукци хэдэг цехэй мастер С. Н. Ощенко, Улаан-Удын комбинадай түхеэрэлгэ тодхогшо Л. Г. Измайлов үнэн сэхэ ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Колхоз, совхозуудһаа тушаан абтадаг һүнһөө продукци абалгыеехэдхэхэ асуудалда гол анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, Улаан-Удын һүнэй комбинадай тоһолиг бэшэ хуурай һу үйлэдбэрилдэг цехэй коллектив һүнэй орондо хэрэглэгдэхэ 313 тонно зүйл үйлэдбэрилэн гаргаа. Энэнь нарай тугалнуудта уулгагдаха 3.130 тонно һу алмаха юм.

Үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, һүнэй ехээр тушаан абтадаг хаһые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтабал, гүрэнэй түсэб болон социалис уялганууда бэелүүлхэ арга хангагдаха байна. Нёдондо энэ хаһа болотор завод, комбинадуудай байра, түхеэрэлгэнүүд заһабарилагдаһан, хэрэгтэй түхеэрэлгэ тодхогдоһон байгаа. Ажахынуудай асарһан һу саг соонь тушаан абаха, тоһолиг бэшэ һу промышленна аргаар болбосоруулха хэмжээн бэелүүлэгдээ. Худэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлшадабари дээшэлүүлэгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэн ашаар бии байгаа дутагдалнуудые усадхагдаа, продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдээ.

Арбадахи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ һүнэй промышленностиин худэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилгонууд табигдана. Һүнэй продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ шухала. Иимэ зорилго бэелүүлхын тула зунай хаһада һайн бэлэдхэл хэгдэхэ ёһотой болоно.

Һүнэй промышленностиин худэлмэрилэгшэд байгша оной намар-үбэлэй үедэ бэлэдхэлэй ехэ худэлмэри хэхээр хараалаа. Хэрэгтэй заһабари саг соогоо хэгдэхэ юм. Ехэ һүнэй хаһа болотор бэлэдхэлэй худэлмэри дүүргэгдэхэ байна. Продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд урдахи зорилгоёо тодорхойлоод, арга боломжонуудаа хаража үзөөд, 1978 оной социалис уялганууды баталан ababa. **Байгша оной түсэбые декабриин 28 болотор дүүргэгдэ, даабариһаа гадуур 200 мянган түхэригэй сагаан эдеэ худалдаха, 50 тонно тоһо, 100 тонно һүнэй зүйл, 25 тонно хуурай зүйл үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагдаһан байна.**

Продукциин шанар һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа. Хориин, Петропавловкын, Юреөгэй, Гусиноозёрскын заводуудай үйлэдбэрилдэг тоһондо, Мухар-Шэбэрэй заводой хэдэг «костромской» сырдэ, Хэжэнгын заводой үйлэдбэрилдэг «голландский» сырдэ гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгохо зорилго табигдана. Продукциин шанар һайжаруулһанай, өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай ашаар түсэбһөө гадуур 80 мянган түхэригэй олзо доход абтаха юм.

Абаһан энэ социалис уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжо бии.

И. ДАМБУЕВ.

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Магнитогорско металлургическа комбинадта арадай хинагшад үнгэрэгшэ жэлдэ 2 928 шалгалта хэһэн юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай хиналтын бүлэгые даагша К. В. Рузанкин (зүүн таладань), халаанай начальник Г. Н. Ильин шалгалтын үедэ.
ТАСС-ай фотохроника.

БАМ: ХАБСАГАЙ ҮРЭМДЭ...

ХОЙТО-МУЯЫН ТОННЕЛЬ. Тэрэнэй зүүн портада үнинэй хулсэгдэһэн үдэр одоол мүнөө хүрэжэ ерэбэ. Коммунист Евгений Четвернинэй хүтэлбэрилдэг бригада тоннель малталга эхилбэ. Энэ нүхэрнай аяар 1974 оной зун Байгал-Амарай магистралиин Буряадай участогта ажаллахаяа. Пётр дүүтэсэ сугтаа комсомолой путёвкоор ерээ бэлэй. Мүнөө тэрэнэй бригадын гэшүүд дүрбэн халаанда ажаллана.

Арбан нэгэдэхи тоннельнэ отрядай партийна болон профсоюзай, комсомолой организацинуудай шиидхэбэреэр проходчигуудай үшөө нэгэ бригада эмхидхэгдэбэ. Тэрэниие нь Пётр Четвернин хүтэлбэрилхэ. Аха дүү хоёрой бригаданууд өөһэд хоорондо ...рысэхэ юм.

Хойто-Муяын хада... дээрэнээнь сэхэ доошо... бөн газарта нүхэн ма... на. Тиин гурбадахи ... малталгын хүдэлмэри ... гүнзэгыдэ хүрөөд байна... гөөдэ хоёр нүхэ малта... дэхэлэй хүдэлмэри ту... даа ябуулагдажа бай...

ШЭНЭ УЯЛГАНУУД АБТАБ...

НИЖНЕАНГАРСК. Аймагай түб һуринай соглой байшан соо «БАМтоннельстрой» управлениин партийна, профсоюзна болон комсомолой эдэбхитэдэй суглаан болобо.

Тэндэ суглараншадай урд «БАМтоннельстрой» управлениин хүтэлбэрилэгшэ нүхэр И. А. Салопскин, «БАМтоннельстрой» подразделенинүүдэй коллективүүдэй 1977 оной ажалай үрэ дүнгүүд ба 1978 ондо тэдэнэй урда табиһан зорилгонууд тухай» элидхэл хэбэ.

Элидхэл тушаа арбан нэгэдэхи тоннельнэ отрядай парткомой секретарь А. И. Подзарей, «БАМтоннельстрой» механизацийн управлениин бригадир Г. К. Москвин, 12-дохи тоннельнэ отрядай постройкомой түрүүлэгшэ П. Г. Черноморов, арбан зургаадахи тоннельнэ отрядай хүтэлбэрилэгшэ Н. К. Омельяненко, «Нижнеангарсктраксстрой» трестые эрхилэгшэ Ф. В. Ходаковский болон бусад үгэ хэлэ.

«БАМтоннельстрой» хитэдэй суглаакай хүдэ... КПСС-эй обкомой ... хи секретарь нүхэр ... Продайвода, Буряадай ... эй Министрнүүдэй ... түрүүлэгшын орлосшо ... Р. Д. Ларжаев гэгш... баадалсаа.

Суглаан дээрэ «Б... нельстрой» управлени... оной социалис уялган... талаан абтаа.

Г. БАДМ...
БАМ-дахи манай ...

ТОЛЬЯТТИ. Автомобиль бүтээдэг Волгын заводой хүдэлмэришэд Сергей ба Лидия Козловтоной басаган городой 500 мянгадахи ажаһуутша болобо. Елена гэжэ нэрлэгдэһэн энэ басагахаа баяр ёһололой оршон байдалда бүридхэлдэ абтаа. Заводой хүтэлбэрилэгшэд хоёр үхибүүтэй болоһон Козловтоной бүлэдэ шэнэ байрын түлхюур барюулба.

Жигулиин оршондохи залуу хото хараа байса ургана. Дүрбэн жэлэй саана эндэ 400 мянгаад хүн ажаһуудаг байһан. Харин мүнөө Тольяттида үдэр бүри 28 үхибүүн түрэнэ. Үхибүүд болон тэдэнэй эжынэр анхаралаар хүреэлэгдэнэ. Волгын автомобильна завод һаяхан үхибүүдэй томо комплексые ой модон соо баряа.

Москва. «Манометр» гэжэ прибор бүтээдэг заводто Шанарай үдэр үнгэргэгдэбэ. Ажалай журам бэхижүүлхэ, зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые бүри һайнаар хэрэглэхэ, халаан, бригада, участок бүхэнэй бүтээдэг зүйлнүүдэй шанарые улам дээшэлүүлхэ зорилготой һарын дүнгүүд энэ үдэр согсолгдоо. Партийна организацинн үүсхэлээр үйлэдбэри дээрэхи болбосон байдал шалгаха комисси тэндэхи ажал хэрэг ба байдалые шалган шэнжэлбэ. Заншалта Шанарай үдэрнүүдэй үрэ дүн элеэр харагдана: «Ёһото болбосон участок» гэһэн үндэр нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн улам үргэдэнэ. ОТК-һаа продукциин бусалга эрид үсөөрөө.

КИЕВ. Киево-Святошинска районой «Шпитьковский» гэжэ совхозой үнеэдые машинаар һаалгын мастер, республика дотороо эгээн олон (218) үнеэдые даадаг А. П. Сологуб жэлэй эхиннээ хойшо зуун тонно һу һааба. Мүнөө сүүдхэ бүхэндэ үнеэн бүриһөө 12 килограмм һу һаана. Антонина Прокофьевна тус фермэдэ хори шахуу жэл хүдэлнэ. Эстониин һаалишан Лейда Пейпсэй жэшээе Киев нютагтаа анха түрүүн халан абагшадай нэгэн юм. Областиин фермэнүүдэй олохон ажалшад тэрэнэй дүршэлые шудалжа байна.

ВЛАДИВОСТОК. Хаһын хэблэлэй хуудаһануудыг, фотостендүүд, бюллетеньнүүд, баримтата фильмүүд, радио - теле-дамжуулганууда сценариинууд Приморско хизаарай арадай хинагшадай хүдэлмэри олондо харуулха материалнуудай выставкэдэ табигдаа. Иимэ экспозиси Владивостогто нэгэдэнхэй. Энээнтэй дашрамдуулан, хизаарай арадай хинагшадай нэгэдэхи научно-практическа конференци үнгэргэгдөө. Приморидо арадай хиналтын 12 мянган бүлэг болон постнууд хүдэлмэрилнэ.

ОШ. (Киргизэй ССР). Х. Ташировай нэрэмжэтэ колхозой - уран зурагай искусствын музэй соо шэнэ выставкэ нээгдэбэ. Эндэ табигдаһан 250 уран зурагай тоодо ажахын түрүүшүүлэй, мэдээжэ хлопогшодой дүрэ зурагууд бии. Хадалиг хизаарай олохон колхоз, совхозуудта уран һайханай иимэ музейнүүд нээгдэнхэй.

МИНСК. Шэргэжэ, Минскын карта дээрэһээ үгы болоһон Цна, Слепянка голнуудай һабануудыг дахинаа үһаар дүүрэхэнь. Городой захаар урдан гарадаг эдэ голнуудай хоорондохи талада нуур тогтоогдожо эхилэнхэй. Вилейско-Минскэ системын баригдаһанай удаа үһаяа таба дахин ехэ болгоһон. республикын гол шухала үһанай һудал — Свислочь гол энэ нуур худар үһаяа шулхаха юм Мүн бусадшье багахан гол горходтой үһаяа «хубаалдаха». Эдэ бүгэдэнь арадай депутадуудай Советэй баталан абаһан, «Сэнхир схемэ» доторхараалагданхай.

ТЫН

ИЛАЛТАТА ЗАМАЙ АЛДАРТА ОЙ

ТЭМСЭЛДЭ ХАТУУЖАЊАН ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮД

Совет арад, тэрэнэй баатар сэрэгшэд, аха дүү соналис оронуудай ажалшад, дэлхэйн түрүү үзэл барилгатой хүн зон дайшалхы алдар солоороо суурхаан Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые 60 жэлэй ойе баяр мэсхалангай оршон байна. Тэмдэглэжэ байна. Хүтэхэ Октябриин туйлалнуудые хамгаалхын тула Хүсэнүүдтэй нангин уялгаяа тогтоожо, дүүргэжэшье байна.

Совет Армии ба Далайн-сэрэгэй Флодые байгуулаа, бэхижүүлхэ хэрэгтэ В. И. Ленин туйлай ехэ анхаарлатэ дүүргэнэн юм.

Социалис Эхэ ороноо саана хамгаалха, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхэ туулай ленинскэ хараа бодолуудтэ КПСС-эй Программа ба XXIV съезд, партиин съезднүүдэй, Центральна Комитедэй Пленумнуудэй шиидхэбэринүүд, СССР-эй шэнэ Конституци дотор саашадань хүргэгдэнэн.

Граждан дайнай, харинин дайнуудай эзэрхэг түримнуудые добтолгын үедэ, ажахын ба адаргануудай болоһон ба байдалда Коммунис партиин олон түмэнһөө бүрилгэн, гурим, журам һайнгаа шэнэ Улаан Арми байгуулжа шадаа бэлэй.

Хүдэлмэришэн таряашадые Улаан Флот ба Улаан Армиин эмхидхэхэ тухай В. И. Ленинэй гар табилгаан 1918 оной январиин ба, февралиин 11-нэй шэнэ үндэһөөр Армиин түрүүшын ба эмхидхэн байгуулаа 5 миллион сэрэгшэн арми болжо, гражданай дайн түгэсхөө һэн.

Хүдэлмэришэд ба таряашадые байгуулһан дэлхэйн анха түрүүшын гүрэн болжо түүхэтэ илалта туйлаа. Социализм хадаа захсоорондын империалистай тулалдажа, сэрэгэй ба политическэ талаараа хүчтэй ба хүчтэй ехэ моральна давуу талтай мүн лэ туйлаба.

Ажахын ба соёлой байдалаяа эхилжэ, эб найрамдалай гадаадыг политиканда удаа дараалан бээлэлсэн зуураа, манай Коммунис партиин империалистнуудай харата муухай ба ашалгые хараадаа абаа байна.

Ушар тиимэһээ В. И. Ленин «Эб найрамдал туйлын тула манай эрхилдэг ба ангинуудтай хамта мадаг сэрэгэй бүхы политические талаһаа добтолгоо үгэдэг» гэжэ заадаг һэн.

Советүүдэй нэгдэхи съезд хадаа Совет республиканууудай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые нэгэдүүлжэ, Улаан Арми бии болгоод, сэрэгэй болон далайн-сэрэгэй хэрэгүүдэй талаар Арадай Комиссариат байгуулаа һэн.

СССР-эй байгуулагдаһанһаа хойшо Улаан Армиин бүридэлдэ национальна частьнуудые эмхидхэн бүридүүлхэдэ таарамжатай зохид эрхэ байдал тогтоогдоо һэн.

Буряадай морин сэрэгшэдэй младша командна составай һургуулиин (бурсвшкола) штат М. В. Фрунзе 1924 оной декабриин 18-да баталаа һэн.

1925 оной ноябриин 15-да энэ һургуули түрүүшынхээ дүүргэжэ, младша командирнууд гараһан юм. Тиихэдэ 50 хүн тус һургуули дүүргэһэн байна.

Буряадай морин сэрэгшэдэй эскадроной эмхидхэн байгуулагдаһантай дашарамдуулһан баяр ёнолол 1926 оной февралиин 23-да болобо. Тэрэ баяр ёнололдо республикын хүтэлбэрилэгшэд М. М. Сахьянова, М. И. Ербанов болон бусад тушаалтад байлсаһан юм.

Һүүлдэнь энэ морин сэрэгшэдэй эскадрон бээ даанхай тусхай дивизион болгогдоо һэн.

Забайкалиин бүлэг сэрэгшэдэй командовани буркавдивизионой дайшалхы хэрэгүүдые үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Онсо габьяагайнь ба дайшалхы талаараа шалгарһанайнь түлөө Буркавдивизион бусад частьнуудтай хамта СССР-эй ЦИК-гай Президиумэй тогтоолоор революционно Хүндэлэлэй Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна. Аяар дайнай урда тээ Буркавдивизионһоо гараһан батальоной комиссар Рубашкевич, ахалагша политрук Мужанов, ахалагша политрук Митанов, политрук Туманов, политрук Доржиев, Молдаванов ба Хонгодоров гэгшэд сэрэгэй академи дүүргэһэн байха юм.

Империалис гүрэнүүдэй талаһаа добтолго хэгдэхэ байһые хараадаа абан, манай Коммунис партиин сэрэгэй кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ, оронойнгоо бээ хамгаалха хүсые бэхижүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнһаа урид М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академиие И. В. Балдынов, В. Б. Борсоев, Ф. Т. Будажабэ, Д. Т. Хомосов, А. С. Казаков, Г. Ц. Намсараев гэгшэд дүүргэһэн юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Буряадай АССР-һээ хабаадагшад эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ.

Генерал-майор Балдыновай командалдаг дивизи дайнай жэлүүдтэ дайшалхы алдарта зам гаталһан түүхэтэй. Дайшалхы даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь, дайнда эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, баатаршалга харуулһанайнь түлөө генерал-майор И. В. Балдыновта 1945 оной сентябриин 8-да Советскэ Союзай Герой гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй.

Гуржаб Очиров КВЖД-дэ болоһон байлдаанда баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө аяар 1929 ондо түрүүшыгээ шагнал — дайшалхы Улаан тугай орден абаа һэн. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Смоленскын областьдо партизануудай бригадые командалдаг байгаа. Гуржаб Очиров дайсантай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэнэйнгээ түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна.

Владимир Бузинаевич Борсоев 1941 оной июньһээ эхилжэ дивизионой командир байһанаа артиллерийскэ бригадын командир болоторроо эрхимээр албаяа хээ.

Буряад нютагай 36 сэрэгшэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, 8 эрэлхэг зоригтойшуул Алдар Солын бухы гурбан шатын орденуудаар шагнагданхай юм.

Мотострелково Улаан тугта гвардейскэ бригадын инженернэ албанай начальник Д. Ж. Жанаев, сууга мэргэн буудагша Ж. Е. Тулаев, сэрэгэй летчик П. Т. Харитонов, пулеметно взводой командир Г. Н. Москалев, Улаан-Удын ЛВРЗ-гэй слесарь байһан С. Н. Орешков, минометчик С. И. Батагаев болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно.

Тэмсэлдэ унаһан баатарнуудай нангин дурасхаалда үнэн сэхэ байха, Эхэ ороноо аршалан хамгаалхаар хододоо бэлэн байха гээшэ манай патриотическа зоригтойгоор болоно гэжэ даладахи онуудай сэрэгшэд тооло-но.

Коммунис партияа тойрон, нягтаар жагсанхай. өөрынгөө арадта хизааргүй үнэн сэхэ Совет Армии болон Далайн-Сэрэгэй Флот Варшавска договорто ородог социалис оронуудай аха дүү арминуудтай хамта амгалан тайбан байдал, социализм, коммунизм байгуулга, совет арадай зохёон байгуулхы ажал найдамтайгаар саашадаашье хамгаалха юм.

Полковник Д. ГОНЧИКОВ,
Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссар.

УРАГШАА ТЭГҮҮЛЊЭН ЗОРИГ

Хори, Яруунa, Хэжэнгын захагүй үргэн тала дайда дээрэ таряашан залуушуулай гансахан һургуулиин Хоридо байха сагта һэн. Хори гаран ондо Хэжэнгын Хөөрхэ нютагһаа энэ һургуулида һурахаяа ерэхэдээ, Яруунын Эгэтэһээ ерэһэн Жамбал гэжэ хүбүүнтэй танилсажа, хани нүхэд болоо агша һэмди.

Бүри һүүлдэнь, һургуулиа дүүргэһэн хойноо Жамбал Доржиевич Сампилон түрэл Яруунадаа совет, партийна ажалда ябажа, партиин районно комитедэй секретарь болотороо урганхай гэжэ дууладаг байгааб.

...Ехэ бэлэдхэлэй һүүлдэ, манай республикын театрнууд, филармони, уран зураашад, уран зохёолшод Москвада үнгэргэдэхэ түрүүшын декадада 1940 оной намар тусхай эшелоноор мордоо бэлэй. Декадада бэлэдхэлэй үедэ би арадай творчествын байшалгай директорээр хүдэлжэ байгааб. Партиин райкомуудай секретарьнууд болон партийна эдэбхитэд вагон бүхэндэ ударидагшад болгогдожо эльгээгдээ һэн. Партиин райкомой секретарь байһан Жамбал Доржиевич тэдэнэй тоодо оролсожо, декадада ошолсоо бэлэй.

Түрүүшын декадын һайнаар үнгэржэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһые, олон хабаадагшадайнь гүрэн хайра шагналда хүртэһэн, нэрэ зэргэ абаһые мүнөөшье хүрэтэр мартагшагүйб. Декадын дүүрэһэн үдэр, — октябриин 30-най үдэшэ болохо ехэ уулзалгада Жамбал Доржиевич бидэ хоёр урялтай байжа, Кремлиин Георгиевскэ зал соо олоной дунда хамта һуужа, парти, правительствынгаа ударидагшадые, тэрэ үеын түрүү суута хүнүүдые хараха золтой байгаа бэлэйбди.

...Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай эхилхэдэ Жамбал Доржиевич КПССэй ЦК-гай Ленинградтахи Ленинскэ дээдэ курсада һуража байгаа. Эндэ һуража байһан коммунистнууд партиин урялгаар фронт эльгээгдээ. Тэдэнэй дунда Ж. Д. Сампилон Бурялдаа һуража байһан нүхэдтөөс хамта мүн лэ фронт мордоо һэн.

Жамбал Доржиевич 326-дахи дивизиин туг доро жагсажа, Москва шадар фашистнүүдые бута сохихо шанга тулалдаануудта хабаадаа. Эндэ шархатажа, аргаламжада ошожо эдэгэһэнэй һүүлдэ тагнуулай тусхай ротын командирай орлогшоор томилогдожо, шанга даабари хэдэ дахин дүүргэһэн габьяатай. Хоёрдохиёо шархатаад эдэгэхэдээ Новогородско 312-дохи суута полкын батальоной командирай орлогшо боложо, 1943 ондо Старая Русса хотые добтолон абаха шанга тулалдаанда Сампилон баатаршалга гаргажа, үндэрые эзэлэлгэдэ онсо үүргэ дүүргэбэшье, гурбадахияа шархатажа, дахин госпитальдо орохо баатай болоо.

254-дэхи дивизиин 933-дахи полкын политическэ хүдэлмэриин талаар командирай орлогшоор томилогдожо, Сампилон Ленинград хотые эсэслэн сүлөөлхэ дайнда хабаадаад, саашаа Балтийн далай шадарые сүлөөлэлгэдэ хабаадан, баруулжаа добтолон ябалсаа.

Фашис булимтарагшадые үй бута сохижо, илалтын тугай мандуулагдаһанай һүүлээр фронтовик Сампилон Москвагай Ленинэй нэрэмжэтэ сэрэгэй-политическэ академидэ һуража гараа.

Дайн дажар манай илалтаар дүүрэжэ, ажахыгаа һэргээн бодхоохо шанга зорилгодо арад зон шармайн оронхоё һэн.

Би Ульдэргын дунда һургуулиин директор болоһоор табадахи жэлээ хүдэлжэ байгааб. 1954 ондо томодхогдоһон «Коммунизм» колхоздомнай шэнэ түрүүлэгшэ ерэхэнь гэһэн һураг дуулдаад, гуша мянгатанай нэгэн Жамбал Доржиевич Сампилон орожо ерэ һэн. Иигэжэ багынгаа нүхэртэй хамта хүдэлхэ болоһондоо сохэтэ баярлаа бэлэйб.

Сампилоной арбаад жэл соо түрүүлэгшэ байха үедэ энэ колхоз хүгжэлтын ехэ замда гараха, ажахынгаа бүхы һалбаринуудые ябала һайнаар хүгжөөһэн байна. Һүүлдэ пенсидэ гараад байхадаа шэнэ һургуулиин болон интернадай байшаргуудые тон гоёор барюулаа һэн. Жамбал Доржиевич арад зондо ашатай туһатай ажал хэхые оролдожо, холые бодожо ябадаг ёһотой коммунист хүн юм. Ульдэргэ нютагтаа арадай музей эмхидхэхэ үүсхэл гаргажа, нютагай эдэбхитэдэй туһаламжаар музей бии болгобо. Арбаад жэлэй туршада тон һонирхолтой экспонадуудтай музей эмхидхэжэ шадаа.

Мүнөө музейдэнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үе тухай таһаг эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь дайнай бэрхэшээлтэ жэлнүүдэй үедэ Ульдэргэ нютагай ажалшадай хамаг хүсэ шадалаа илалтын хэрэгтэ зорюулһан, энэ нютагай эрэлхэг зоригтой хүбүүдэй Эсэгэ оронойнгоо түлөө амин наһаяа үгэһэн тушаа элэ тодоор харуулагданхай.

Дайнай ба ажалай ветеран Жамбал Доржиевич Сампилоной үбсүү дүүрэн орден, медальнууд үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада харуулһан эгэршэгүй зоригой, эсэшэгүй ажалайнь гэршэ болон толордог лэ.

Цокто НОМТОЕВ,
Социалис Ажалай Герой.
Яруунын аймаг.

ГЕРОЙН НЭРЭМЖЭТЭ ЗАСТАВАДА

Советскэ Союзай Герой, ахалагша лейтенант Гармажап Аюрович Гармаевай нэрэмжэтэ заставада хүрэжэ ерэбэбди. Заставын ехэ байшангай нюур талада бодхоогдоһон хүшөө дээрэ алтан үгэнүүдээр аржыса иигэжэ бэшэгдэнхэй байба: «Советскэ Союзай Герой ахалагша лейтенант Гармаев Гармажап Аюрович». Эндэ алба хэдэг хилын хараулшадай хамтын байрын Ленинскэ комнато соо Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаевай ажабайдалда, дайшалхы замда зорюулһан стендүүд, ханын газетэнүүд, тэрэнэй гартаа барижа ябаһан буу болон бусад хэрэгсэлнүүд эндэхи заахан выставкэдэ табяатай. Залуу хүбүүн, комсомолой гэшүүн Гармажап Гармаев эндэ эрхим һайнаар алба хэнэн юм гэжэ эдэ экспонадуудые харахадаа мэдэжэ абанабди. Тэрэ Зэдыш аймагай Доодо-Тори нютагта түрэһэн юм. Гармажап Аюрович совет-финскэ фронтдо һайн дураараа ошожо, эрэлхэг зоримгойгоор дайсантай тэмсэһэнэйнгээ түлөө Буряад нютагһаа эгээн түрүүшээр Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн түүхэтэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Гармажап Аюрович Гармаев Донһоо эхилээд Буг хүрэтэр дайшалхы хүшэр хүндэ замаар ябаа юм. Тэрэ нэгэ байлдаанай үедэ хүндөөр шархатажа, агууехэ илалтын үдэрэй удаа наһа барагаһан бэлэй. Советскэ Союзай Герой, манай нютагай хүбүүн Г. А. Гармаев суута хэрэм — Брестдэ хүдөөлүүлэгдэнхэй.

Буряад ороноо эгээн түрүүшээр Советскэ Союзай Герой болоһон Г. А. Гармаевай дурасхаалые, тэрэнэй нангин хэрэгые, дайшалхы уг заншалые тус заставын сэрэгшэд наринаар сахина. Тиихэдэ СССР-эй оборонын Министрэй захиралтаар жэл бүри энэ заставада Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаевай түрэһэн нютагай хоёр хүбүүн алба хэдэг болонхой.

Заставын начальникай орлогшо нүхэр Шалаев манай ерэхэдэ, Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаевай нютагай хүбүүдые уриба. Хилын хараулшад — Владимир Ринчинов, Баир Борбоев. Владимир Дансарунов гэгшэд ороо ерээд, зэргэлэн зогсобод. Владимир Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэһээ урид трактористаар, Баир — Өөрой совхоздо хонишоноор ажаллажа байһан.

Комсомолой гэшүүд — нютагайнь хүбүүд Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаевай дайшалхы һайхан уг заншалые үргэлжэлүүлэн. Эхэ ороноойнгоо хилые наринаар сахижа байна.

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаевай хүшөөгэй дэргэдэ Баир Борбоев, Владимир Ринчинов, Владимир Дансарунов гэгшэд

Авторай фото.

Эзэеэ олоһон шагнал

Дайнай гал түймэрэй сарагдаһаар гушан гурбадахи жэл ябаба. Тиигэбшье һаань, тэрэнэй дүлэн соохоо амиды гараһан үнүүдэй сэдьхэлдэ тэдэ жэлнүүд мартагдаха аал даа.

Дайнай ветеран, конногвардеец Чимит Чагдурович Раднаевай шэхэндэ дайнда хэрэглэгдэнэн буу зэбсэгүүдэй нэерээн мүнөөшье болотор дуулдахадал гэдэг юм. Тэрэ түрүүшын удэрһөө эхилжэ дайнда хабаадаха Чагдурович мүнөө 77 наһатай болонхой. Тиимэшье һаа сарюун, хүнгэн зандаа. Хамта дайлалдаһан нүхэдоваторнууд тухайгаа ходоо дуратайгаар хөөрэдэг.

1974 он. СССР-эй Оборонын министерствын архив соо гэнтэ нимэ тэмдэглэл олоожорхибоб: **«3-дахи кавдивизиин гвардиин 10-дахи полкын 3-дахи эскадроной пулемедой наводчик Раднаев Чимит Чагдурович, 1901 ондо түрэһэн, партийнабэшэ, Бурят-Монголой АССР-эй Сэлэнгын райвоенкомадаар татагдаһан...**

...1945 оной апрелиин 24-дэ Реплос һууриной түлөө тулалдаанда эрэлхэг зориг, шэн габьяа харуулаа. Тулалдаанай эгээл шанга үедэ үхэлһөө айнгүй, дайсанай траншей руу орожо, гар пулемёдоороо дайсанай зэбсэгые усадхаад, арбан гитлеровецые хүдаһан байна. Тиин отделениин урда табигдаһан зорилго бэелүүлээ. Тэрэнэйнгээ түлөө Улаан Одоной орденоор шагналгада дэбжүүлэгдэбэ».

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэнэн Ч. Ч. Раднаев тэрэ үндэр шагналда хүртэһэнөө һая болотор мэдэгүй ябаһан.

Фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Доваторай 2-дохи кавалериин корпусой ветерануудай уулзалга Улаан-Удэдэ 1975 ондо үнгэрһэн юм. Тэндэ сугларһан нүхэдтөө энэ баярта мэдээсэл тухай соносхоо һэм.

Ээлжээтэ — дурбэдэхи шагналаа дайнай дүүрэһээр аяар 31 жэл үнгэрһэн хойно абаад байхадаа, Чимит Чагдурович Раднаев уяран үгэ хэлэхэдээ, «шагналай түлөө бэшэ, Эхэ ороноойнгоо түлөө тэмсээ һэм даа. Эсэгэ ороной ямаршье анхаралтай гээшэб даа» гэһэн юм.

С. ХАНДАЖАПОВ,
дайнай ветеран.

БАМАНАЙ БААТАРНУУД

Советскэ Союзай Герой Георгий Николаевич Москалев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Румыни, Болгари, Венгри, Чехословаки, Югослави болоо фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэн сэрэгшэ.

1944 оной декабрь һарада Дунай мүрэнэй гаталха захиралта үзүүлэн байгаа. Георгий Николаевич шадамар бэрхэ эрэлхэг зоригтойгоор өөрынгөө взводые удаалжа, Дунай мүрэнэй бухы полкын гаталха хэрэгые хангалсаһан юм. Мүн дайшалхы габьяагайнгаа түлөө Г. Н. Москалев Советскэ Союзай Геройн хүндэтэй нэрэ зэрэдэ хүртэнэн.

Мүнөө Георгий Николаевич Улаан-Удын военнэ-техническэ училищида багшална. Г. Н. Москалев — СССР-эй урда зураашадай союзоной гэшүүн, Буряадай АССР-эй ардай уран зураша гэһэн нэрэ зэргэтэй. Г. Н. Москалев мүнөө дайшалхы замайнгаа тэмдэглэн «Дунай мүрэнэй түлөө тулалдаан» гэһэн ехэ зураг дүүргэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай Герой Г. Н. Москалев.

Советскэ Союзай Герой Василий Харинаевич Хантаев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, Берлин хүрэтэр үргэлжэлһэн дайшалхы ехэ зам гаталһан байна. Тэрэ Воронежско, нэгэдэхи Украинска фронтнуудта алба хэһэн.

Берлин хотые дайлан абалсаха үедөө младша сержант артиллериин буугаар дайсанай хоёр паровоз гэмтээжэ, олон фашистнуудые хорооһон юм. Мүн 1945 оной апрелиин 26-най үдэр дайсанай 11 пулемет усадхажа шадаа һэн. Толгойгоо шархатаһан байбашье, эрэлхэг сэрэгшэ В. Х. Хантаев фашистнуудай зенитнэ буунуудые мэргэн буудалгаар үгы хэжэ, манай частьнуудай сэрэгшэд ба танкнуудай урагшаа добтолхо арга олгоһон юм. 1945 оной майн 1-нэй үдэр фашис 33 солдат ба офицернүүдые плендэ абаһан, дайсанай дайшалхы олон техникэ бута сохилсоһон байна.

Мүнөө Советскэ Союзай Герой В. Х. Хантаев СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалда ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай Герой В. Х. Хантаев.

ДАЙНАЙ ТҮҮХЫН ХУУДАЊАНУУДЊАА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда манай республикаһаа оло мянган хүн мордоо һэн. Фашистнуудта эсэргүү тэмсэлдэ баатаршалга харуулһан байна. Тэдэнэй эгэршэгүй зориг, баатар габьяа мүнөө үеын залуушуулда Эхэ ороондоо үнэн сэхэ байха хэрэгтэнь эрхим жэшээ боложо үгэнэ.

***

Советскэ Союзай Герой **Дарма Жанаевич ЖАНАЕВ**, гвардиин капитан, гвардейскэ 23-дахи мотострелково бригадын инженернэ албанай начальник байһан. Тэрэ 1907 ондо Хориин аймагта түрэһэн, Москвагай электрификацийн институт 1938 ондо дүүргэһэн юм. Дайнай эхилхэдэ, Улаан-Удын авиазаводто инженер электригээр ажаллажа байһанаа, һайн дураараа фронт ошюо һэн.

Д. Ж. Жанаев хадалиг ба намаг газарнуудта, гол мүрэн дээгүүр түүргэ барихадаа баатаршалгын жэшээ харуулдаг байгаа. Тэрэнэй ударидадаг инженерно-саперно рота 7 километр намаглиг газарта 5 хүүргэ табижа, харгы татаһан юм. Дайсаниие хүсэжэ, Берлин хотые добтолон абаха үедэ Нейсс, Шпрей мүрэн дээгүүр хүүргэ табижа, дайсанай бэхилэлтэнүүдые эзэлэн абаха хэрэгые хангаһан байна.

Д. Ж. Жанаев илалтын үдэрһөө хэдыхэн үдэр урид хүндөөр шархатажа, наһа бараһан юм.

***

Советскэ Союзай Герой **Сергей Николаевич ОРЕШКОВ** 41-дэхи стрелково дивизиин 124-дэхи полкын батальоной стрелково взводой командир байһан. Тэрэ дайнда ошохоһоо урид Улаан-Удын ЛВРЗ-дэ слесареэр ажаллажа байгаа.

1943 оной августын 16-да Васищево һуурининие сүлөөлхын түлөө шанга тулалдаанай үедэ младша лейтенант С. Н Орешков дайсанай дзодто дүтэлхэ үедөө хүндөөр шархатаһаншье һаа, мүлхин ошожо, амбразурьень бээсэрээ халхалжа, совет сэрэгшэдтэ урагшаа дабшаха арга олгоһон байна. Энэ баатаршалгынгаа түлөө С. Орешков Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй.

***

Советскэ Союзай Герой **Игорь Сергеевич ИВАНОВ** дайнай эхилхэдэ, Ленинградай далайн-сэрэгэй училищида һуража байһан.

Артиллериин 279-дэхи полкын тагнуулай отделениин командир, гвардиин старшина И. С. Иванов, 1943 оной октябриин 23-да Гомельско областиин Брагинска районой Красный Рог гэжэ һуурин шадархи шанга байлдаанда хабаадаба.

Совет артиллеристнүүд эрэлхэг зоримгойгоор тулалдаа. Зүгөөр снарядуудыль дүүнажа, дайшалхы нүхэдынь усоержэл байба.

Фашистнууд манай гурбан батарей хүреэлжэ эхилээ һэн. Энэ үедэ гвардиин старшина «Ура!» хашхаралгаар нүхэдөө дахуулан бодоо. Эбсэшэгүй шанга гар тулалдаан. И. С. Иванов нэгэ фашистын автомадынь булаажа абаад, фашистнуудые хяргажа эхилбэ. Фашистнууд сухарижа эхилээ. Старшина Иванов энэ үедэ дайсадай батарей булаан абажа, сухарижа ябаһан фашистнуудые буудажа эхилээ бэлэй. Тиигэжэ манай артиллериин 3 батарей абарагдажа, дайсад олоор хюдагдаа.

Улаан-Удэдэ 1920 ондо түрэһэн И. С. Иванов мүнөө Ленинградта ажаллана.

***

Советскэ Союзай Герой, гвардиин старшина, танкист **Михаил Алексеевич ФЕДОТОВ**, Белоруссиа фронтдо алба хэжэ байгаа үедөө дайсанай 6 танк, 11 пушка, 2 миномётарса, 3 бронетранспортер бута сохижо, дайсанай 100 шахуу сэрэгшэдые хюдаһан байна. Манай республикын Кабардскын аймагай Тимлюй тосхондо түрэһэн М. А Федотов мүнөө Южно-Сахалинск хотодо ажаһуудаг юм.

ИЛАЛТАТА ЗАМАЙ АЛДАРТА ОН

Гунга Чимитов

БУУША МЭРГЭН ДОРЖИЕВ

Түгнэ һайхан нютагта
Түрөө гараа бэлэйлши,
Түрэһэн аба, эжыгээ
Түшэн, ехэ болоолши,
Түргэн, мэргэн Доржиев.
Дайнай газар мордожо,
Даринн утаа үнэрдөөш.
Дайсадаа ши хюдажа,
Дархан солоо нэрлүүлээш,
Дайша баатар Доржиев.

Сэсэг ногоо надхуулһан
Сэлгеэ сагаан Түгнэшни
Эрын габьяа харуулһан
Сэрэгшээ мартаагүйл.
Цырен-Даша Доржиев.
Бузар муухай фашизмые
Бута сохин һүнөөлсэһэн
Буурашагүй алдарыш
Буряад арад мартаагүйл,
Бууша мэргэн Доржиев!

БУРЯАД ХҮБҮҮНЭЙ ДУРАСХААЛДА

Совет Буряад орон Украинаһаа оло мянган километр холо оршодог. Тимэшье һаань, хөөр арадые хэр угай, үнэн сэдьхэлэй хани барисаан холбодог. Энэ холбоо барисаан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фашис булимтарагшадтай тэмсэжэ байха үедэ бүри хүсэтэйгөөр харагдаа һэн.

Совет Украиныг газар дээрэ, Львов хото шадар, буряад арадай эрэлхэг хүбүүн, Советскэ Сөюзай Герой Борсоев баатарай үхэлөөр унаһан. Украиныг ССР-эй Умань хотодо эмхидхэгдэһэн научна зохёол бүтээлэй бүлгэм «Нэгэн хамта гэр бүлээ мэдэрэн» гэһэн темээр зүблөө үнгэргэбэ. Тус бүлгэмэй бүридалдэ хори гаран үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэнэр ородог.

Хотын түб библиотекын ахамад библиотекарь Людмила Шиян зүблөө нээхэдээ, «Советскэ Сөюзай Герой Борсоевой арюун дурасхаалда шутэхэ зуураа, нимэ һайхан баатарые бэлэглэһэн аха дүү Буряад орондо гүн гүнээгы талархалаа мэдүүлээбди!» гэжэ хэлээ.

Умаанин 8-дахи дунда һургуулин һурагша Валя Багдасарян баатарай дайшалхы намтар тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Багшанарай институтай студентка, түс бүлгэмэй гэшүүн Нина Влаюк Валиин элидхэлдэ нэмэлтэ оруулаа. «Советскэ Сөюзай Герой В. Борсоевой образ украин поэт В. Панченкын зохёол дотор» гэһэн темээр тусхай мэдээсэл хэгдэһэн байна. Энэ асуудалаар хотын библиотекые даагша А. Дышлюк һонирхолтой үгэ хэлээ.

Нигэжэ Буряадай АССР-эй болон Львовщиныг картануудые, геройн портредые үлгэһэн Умань хотын түбэй библиотекын уншалгын зал дотор зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Олонциональна ороноймнай арадуудай шуһаар угаагдаһан хани барисаан тухай хөөрэһэн номуудай выставкэ харуулагдаа.

ОЛЕГ БОРТ,
Умаанин багшанарай институтай багша.

Хүдэлмэришэд мүрысэнэ

Нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан саныг мүрысөө Дээдэ-Онгостой шадар эмхидхэгдэһэн баазадаа үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ комбинадай 150 хүдэлмэришэд гэр бүлөөрөө ерэжэ хабаадаһан байна.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа эрэлгын цехэй коллектив командаараа түрүү һуури эзэлжэ шадаа. Өөр хоорондын дунда гурбан километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда шэрдэлгын цехэй хүдэлмэрилагшэ Надежда Казазаева эрхимлэһэн байна. Эрэшүүл соohоо тус предприятиин транспортна цехэй команда эрхимлэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һуринуудые нэхэлгын болон заһабарилга-барилгын цехүүдэй команданууд эзэлээ. Спортсменүүд Василий Смирнов, Владимир Дуненко, Владимир Аввакумов гэгшэд түрүүшын гурбан һуурида гараһан байба.

Ю. БОГОМОЛОВ.

МЭНДЫН БЭШЭГҮҮД

(Фронт дээрэ ябахадаа абаһан бэшэгүүд тухай тобшо тэмдэглэл)

ДУРДАЛГА

Он жэлнүүдэй үнгэрхэнь түргэн лэ байна даа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэнхээр алаг гуша гаран жэл болошобо. Тиихэ үеын юумэн мартагдантаржа байна. Гэбэшье дайнай газарта ябахадаа үзэһэн хараһан юумэн, тэндэ болоһон ушарал һанаанһаа гарадагүй, ойндо бүхөөр хадуугданхай.

Гэрһээ гараһаар дүрбэн жэл үлүүтэй ябажа нютагаа бусаһан байгааб. Энэ хугасаа соо хэды дахин госпитальдо хэбтэхэһээ бэшээр үлэһэн сатышь байлдаанай газарта ябажа үнгэрһэнби. Дайнай газарта үни удаан ябахадаа нютаг нуга, гэр бүлэ тухай һанаандаш ороно. Тезд зэрим үедэ бэшэг бэшэхэ һамбаашье олдодогүй гэхэ гү, али бэшээ болоходоошье таба арбан үгэ зураг мэндэеэ мэдүүлээ болохош. Илангаяа дайнай түрүүшын жэлнүүд — 1941-1943 онуудта Москва шадар, Курска дүхэриг тэй байхадаа дайсанние хэзээ даража, илалта туйлаха тухай һанаа, хүсэхэһөө ондоо юумэн һанаанда ородоггүй байһан. Дайнай эсэсые һанахада ехэл үды шэнги байгаа бэлэй.

1943-1944 онуудта Совет Армиин добтолго эхилжэ, манай сэрэгшэдэй тогтон торонгүй баруулжаа дабшахада, сүлөө һамбаатай болошоһон шэнги ябагдаа. Бэшэг бэшэдэг, харюу абадаг бологдоо.

Дайнай урда, мүн дайнай һүүлдэшье малайхин Улаан-Удын Шмидтын гудамжаар уран зохёолшо Хоца Намсараевтантай нэгэ хадаан дотор хүршэ һуудаг һэмди. 1941 оной июлиин 8-да военкомат ошохо повестка абаад ябатараа, хүршэтэйгөө уулзашабаб. Дайнда ошохонь гэжэ мэдэһэн юумэ бэзэ даа. Һайн ябажа ерэхые юрөөгдөө һэн. Фронт дээрэ ябахадаа, Хоца Намсараевичтай ганса нэгэн бэшэг абалсадаг байгаабди.

Һаяхан хадагалаатай байһан хуушан саарһануудые онтиргожо һуутараа, фронт дээрэ ябахадаа абаһан бэшэгүүдые олоожорхибоб. Бишыхан саарһанай цэгэ талада бэшэг бэшэзэд, тэрэнээ гурбалжан хушуутайгаар эбхэжэ адреслаһан байба. Харан гэнэзм Хоца Намсараевичай 1944 оной сентябриин 7-до бэшэһэн бэшэг байба. Эгээл энэ үедэ миниг алба хэжэ ябаһан 1-дэхи Белоруусска фронт тай болошоһон шэнги ябагдаа. Бэшэг бэшэдэг, харюу абадаг бологдоо.

Дайнай урда, мүн дайнай һүүлдэшье малайхин Улаан-Удын Шмидтын гудамжаар уран зохёолшо Хоца Намсараевтантай нэгэ хадаан дотор хүршэ һуудаг һэмди. 1941 оной июлиин 8-да военкомат ошохо повестка абаад ябатараа, хүршэтэйгөө уулзашабаб. Дайнда ошохонь гэжэ мэдэһэн юумэ бэзэ даа. Һайн ябажа ерэхые юрөөгдөө һэн. Фронт дээрэ ябахадаа, Хоца Намсараевичтай ганса нэгэн бэшэг абалсадаг байгаабди.

Ноябрь хадагалаатай байһан хуушан саарһануудые онтиргожо һуутараа, фронт дээрэ ябахадаа абаһан бэшэгүүдые олоожорхибоб. Бишыхан саарһанай цэгэ талада бэшэг бэшэзэд, тэрэнээ гурбалжан хушуутайгаар эбхэжэ адреслаһан байба. Харан гэнэзм Хоца Намсараевичай 1944 оной сентябриин 7-до бэшэһэн бэшэг байба. Эгээл энэ үедэ миниг алба хэжэ ябаһан 1-дэхи Белоруусска фронт Польшын газар дайда дээрэ гараад, дайсанние оорынь уурхайда дарахаар бута сохин намнажа ябаа.

Фронтдо ошоһон энэ бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «... Манайхин ба танайхин булта һайнууд. Энэ үдэр һуужа байтарни гэнтэ нэгэ бэшэг асаржа үгэбэ. Харан гэнэзм шинии бэшэг байгаад, ехээр баясажа, Балжад хүтшэнөө дуудаад, Намдагаа бэшэг ерээ гэзд хүл дээрээ бодошобоб. Зай һайн ябаһан ба Эсэгэ ороноо хамгаалжа, хайра шагналда хүртэһэндэшни ехэ балр хүргэнэм. Һайн ябажа, дайсанаа даража, дары түргэн бусахыешни хүсэнэм. Хүбүүншни Баатар гэжэ нэрэтэй, ехэ боложо байна. Шинии һайн ябадалые дуулажа хөөр хүтшэд баярлажа һуугшабди. Тиигэзд баһа һанаагаа зобохо үе байдаг юм. Үнэн хэрэгэй тулада үнэн сэхээр ябахада арюун алтан замай үгтажа байхань хэзээдэ мүнхэ. Бидэнэр шамаяа хүлежэ байнамди. Дайн сэрэгтэ олон жэлдэ ябажа дайсанаа даралсажа ерэһэн шиннингээ гарыешни барижа байжа, ехэ габьлаешни тэмдэглэнэ бэзэбди. Нюур нюураараа уулзаха баярай тэрэ үдэрые хүлеэе. Минии энэ ахирхан бага саарһатай бэшэгые абаад, харюуень бэшэрэй. Манай Намдаг һайн ябана. Хоёр дахин шагнал абаа. Гурбадахяа зууршалагдаһан байна. Зай баяртай.

Үбгэн **Хоца Намсарайн».**

Үнэн хэрэгэй тулада үнэн сэхээр ябахада үнэнэй алтан зам үнэхөөрөө үгтаа. Дайсанние дараһан баяртай үдэршье үгтагдаа.

Монголдо сэрэгэй алба хэжэ байһан Цыден Доржиевич Цыбиков («Ород-Буряад-Монгол словариин» авторнуудай нэгэн, баһа дараһан) 1944 оной майн 18-да намда бэшэг бэшээ. «...Фронт дээрэ амжалтатай ябаһандаш баярланаб. Һаяар Улаан-Баатар ошохоб. Тинхэдээ дүү басагантайш уулзажа, шам тухай хөөрэхэб... Аргадуулһанайнгаа һүүлээр амаралта абаха гээшэ гүш? Хэды хоногоор ерэзд ошоо һааш ямар һайн гээшэ һэм..». Шархатажа госпитальдо ороод, эдэгэжэ гараһанайнгаа һүүлээр, дахяад фронт ошоод ябаһан үем байгаа.

1944 оной январиин 16-да бэшэһэн нэгэ бэшэг. Энэ бэшэг Алас-Дурнада сэрэгэй алба хэжэ байһан аша хүбүүн Данзанима Цыдыпов гэгшэ бэшээ. Бэшэгэйнгээ һүүлдэ: «Хараал шэнгэһэн харата муухай дайсанние түргэн дарагты» гэжэ хэлэнэ.

Бэшэг бэшэлсэжэл ябаһаар һамганайнгаа дүү Дабаатай бэ бэеэ олосолдообди. Би Польшодо Седлец город шадар, тэрэмнин намһаа ехэ холо бэшэ түмэр замай Мороз станци дээрэ байгаа. Нагэтэ Дабаамни нямдаа айлшаар ороожо ерээ. Тиигэжэ тэрэ дүүтэйгээ суг хоножо, һанаһан байһанаа хөөрэлдэн тараа һэмди.

1945 оной мартын 9-дэ хүндөөр шархатаашооб. Варшава шадар госпитальдо байхадаа хэбтэриинээ бодожо шадахагүй, шуһанайм гемоглобин тон бага болошоһон байгаа. Ороной хүл тушаа табяатай байһан шифонье дээрэ хадагдаһан хадааһаа ааһаа уяһан оohорhоо татаа һуури дээрэ үндыжэ һуудаг байбаб. Энэ үедэ алба хэжэ байһан частиинхимни нэ майе эрьежэ ерэхэдээ нэ бэшэг асаржа үгэбэ. Уншуулаха гэхэдэм нюдэн обёорюумэ байхагүй, уншуулгэхэдэ, буряадаар мэдэхүн байхагүй. Уйдаһанд үйлаадшье абаа һэн хаб.

Украинада Ромны горо то госпитальдо байтараа дайн дүүрэжэ, ехын баяболоо һэн. Тэндэ байхадаа үнөөхи Жаргалов Дабаанбаһа нэгэ бэшэг ababab. Тэрэ бэшэг мүн лэ хадагалаа даже байгаа. «...Бэе мэ, һайн ябанаб. Берлин дээ илалтын туг мандуулаабди. Үглөөдэр Гитлерэй талмдээрэ илалтын парадта рахамнай... Дары эдэгэй гэртээ түргэн бусахыешни хүсэнэб» гэжэ бэшэгдэнэ байна.

Дайнай үедэ хүнүүд бүр дөөрөө дайсанние дараж амгалан ажаһуудалай ерэхые хүсэжэ, хүлеэжэ байнниинь мэдээжэ. Бэшэгдэнэ бэшэг бүхэн доторшье тимэ илалта хүсэһэн мүрнүүншагдана.

Н. ЦЫБЕНОВ,
Ленинэй орденто фронтовик, журналист.

РЕПОРТАЖ

50 ХЮЛГЭ ДЭЭРЭ

СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, манай республикын инислэл хотын эгээл томо предприятиинуудай локомотив-вагон заһабарилгын ба авиационно заводуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо шатараар «үхэр ёһоной мүрысөөн үнгэрэгшэ амаралтын үдэр авиаторнуудай «Рассвет» гэжэ соёлой байшан соо болобо.

Уулзалга баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. Командануудай вымпелнүүдээ андалдан абалсахадань, эначогуудые бэлэглэлсэхэдэнь, сугларагшад альга ташалгаан үгтаһан байгаа.

Уданшьегүй, үглөөнэй 11 сагаа халта үнгэржэ байхада, 50 хюлгэ дээрэ туладаан эхилбэ. Энэ мүрысөөнэй һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, заводуудай хүтэлбэрилэгшэд, тусхайбал, начальнигууд, парткомуудай секретарьнар, завкомуудай түрүүлэгшэнэр, комсомолой комитедүүдэй секретарьнар гү, али эдэнэй орлогшонор түрүүшын дүрбэн хюлгэ дээрэ наадаһан байха юм. Эндэ ЛВРЗ-гэйхид 3:1 тоотойгоор шүүжэрхёо. Удаадахи табан хюлгэ дээрэ эхэнэрнүүд мүрысэбэ. Авиационно заводой түлөөлагшэд 4:1 тоотойгоор илаа. Нэгэдахи разрядэй шатаршан Н. Багаева М. Кочержинскае шүүжэ, түмэр замшадта очко асарба.

Эрэшүүлэй түрүүшын хюлгэ дээрэ наадаһан ЛВРЗ-гэй ахамад бухгалтер спортын мастерта кандидат байһан С. Могордоев В. Тоневицкитэй уулзахадаа, эхиһээ хойшо шангаар добтолжо, булюу байдалтай болоод, саашадаа хөёр тэргаэрэз нүгөөдьшгөө тала руу сүмэрэн орожо, илалта туйлаа. Удаадахи хэдэн партнууд: Леонов — Ангажанов, Дашидоржиев — Базархандаев, Прутовой — Лекомцев гэгшэдэй партнууд тэнсэлгээр дүүрэһэн байна. Авиационно заводой хүдэлмэришэд В. Ильиных, А. Овчинников болон бусад эдэбхитэйгээр, бодолтой һайнаар наадажа шүүбэ. Тиихэдэнь зал соо шуураатай, хүхюутэй болоодхино, нэгэ нэгэсэ амаршална.

Дүрбэн час соо үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, түмэр замшад 17 партидаа илаһан, 10-дань тэнсэһэн, 23 хюлгэ дээрэ шүүгдэһэн байгаа. Тиигэжэ түрүүшын наадада авиаторнууд 28:22 тоотойгоор илаба. Даб дээрэ дамжуулгын кубок авиационно заводой түлөөлэгшэдтэ үлөө. Удаанаар ха гү? Нүхэр ёһоной хоёрдохи, харюугай уулзалгын февралиин 26-да локомотив-вагон заһабарилгын заводто үнгэргэгдэхэдэ, энэ асуудалда харюу үгтэнэ бээ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ЭРХИМҮҮДЭЭ ТОДОРУУЛБА

Сэрэгэй албанда абтаадүй залуушуулай дунда сачаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ мүрысөөндэ республикымнай 19 аймагуудай зуугаад спортсмен хабаадаһан байгаа.

Эдэнэр гурбан үдэрэй туршада урилдахадаа, 10 километрэй зайда, 4 х 5 гэһэн эстафетэ дамжуулгаар ооһэд өөһэдынгөө хурдан солбоошие туршаһан, зүг шэгээр зүбөөр тодоруулжа һураха гэһэн һонирхолтой мүрысөө үнгэргөө.

Түрүүшын үдэр арбан километрэй зайда урилдагшад соohоо Улаан-Удын Октябрьска районой түлөөлэгшэ Александр Деревягин бусадһаа түрүүлэн 33,53 минута соо зайгаа гаталжа, командада түрүү һуурида гаргажа шадаа. Загарайн аймагай түлөөлэгшэд Виктор Балаганский, Валерий Першин гэгшэд зайгаа 34,16 — 34,24 минута соо гаталжа удаадахи һууринуудые эзэлжэ, командань хоёрдохи һуури эзэлбэ.

4х5 километрэй зайда эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда Загарайн аймагай командаһаа хурдан спортсменүүд үгы байба. Харин зүг шэгээ зүбөөр тодоруулжа һураха гэһэн урилдаанда Октябрьска районой спортсменүүд һуури эзэлһэн байгаа.

Команданууд хоорондын гаргахада, Загарайн аймагай спортсменүүд даараа түрүү һуури эзэлбэ. Улаан-Удын Октябрьска, Железнодорожный районуудай командануудаадахи һууринуудта гаргаһан байна. Хоёрдохи гэй гэхэ гү, али хүрэн аймагууд соohоо Баргажанай, Прибайкалнин, Тункинай аймагуудай команданууд түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байгаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 10 километрэй урилдаанда гаргаһан һуури эзэлһэн Б. Балаганский.

Хилын саанаһаа

телефон телеграф радио

НУГАРШАГҮЙ КОММУНИСТ-ЛЕНИНЕЦ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, СССР-эй Оборонын Советэй Түрүүлэгшэ Советскэ Союзай Маршал Л. И. Брежневтэ Совет гүрэнэй сэрэгэй дээдэ шагнал — «Илалта» гэжэ орден барюулалга гадаадын оронуудта һайшаагдан угтагдаба.

Леонид Ильич Брежневые «Илалта» гэжэ орденоор шагнаһан тухай мэдээсэлые ехэ урма баяртайгаар угтабди гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь **И. Поледник** мэдүүлээ. Совет Армиин 60 жэлэй ойн урда тээхэнэ нүхэр Л. И. Брежневтэ Советскэ Союзай сэрэгэй дээдэ шагнал барюулаһан ушар ожсо удхатай байна. Тэрэ Эсэгэ ороно хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө һүүлшын үдэр болотор байлдаанай харгы замаар ябаһан юм. Манай Эхэ ороние — Чехословакние фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэлгэдэ хабаадалсаһан байгаа. Айхабтар ехэ хүдэлмэри хэнэнэйнь түлөө, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнь, Европо түбидэ ба бүхы дэлхэй дээрэ уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын түла оролдолго гаргаһанайнь түлөө энэ агуу ехэ хүниие, коммунистые гүнзэгы сэдьхэлһээ хүндэлжэ байһанаа мэдүүлнэбди.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежнев дайнай эхинһээ илалта түгээ эсэс хүрэтэр дайшалхы зам гаталһан байна гэжэ Польшын «**Трибуна работнича**» газетэ бэшэнэ.

Энэ үе соо тэрэ эгээл хүшэр бэрхэшээлтэй, аюултай газарта, Верховно ахамад командованиин стратегическэ түсэбүүдээ бэелүүлһэн нинидхэхы газарта ябаһан байгаа гээд Болгариин «**Народна армия**» газетэ тэмдэглэнэ. Тэрэнэй хубиин жэшээ сэрэгшэд болон командирнуудые баатаршалганууда зоригжуулһан байхэ юм.

Болгариин «**Земеделско знаме**» газетэ түрүү бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Энэ шагнал хадаа Ленинэй хэрэгүүдые нэрэтэй солотойгоор халан абагша ба үргэлжэлүүлэгшын ажал ябуулгые үндэрөөр мэдэрһэн ушар болоно. Арадайнгаа, Коммунис партиингаа үнэн хүбүүн Леонид Ильич Брежнев совет хүнэй, нугаршагүй ленинецэй бүхы эрхим шанарнуудые бэедээ абажа ябадаг юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэтэ үдэриүдые таталан гараһан Октябриин Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлхын түла ехэ юумэ хэһэн коммунист мүнөө үедэ шахардуу байдал һуларуулгын онтойл архитектор болонхой...»

Нүхэр Леонид Ильич Брежневые сэрэгэй дээдэ шагналаар — «Илалта» гэжэ орденоор шагнаһыень дуулахадаа, Монголой Арадай Армиин сэрэгшэд ехэ урма баяртайгаар угтаа гээд МНР-эй оборонын министр **Б. Дорж** тэмдэглээ. Л. И. Брежневэй намтар СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алдартэ түүхэтэй таһаршагүй холбоотой юм. Уласхоорындын түгшүүрилтэй байдалые һуларуулгада, социалис хани нэгэдэлтэ яха дүү бүхы оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлгэдэ Л. И. Брежневэй оруулһан хубитын айхабтар ехэ байһаншинь бүгэдэндэ мэдэгдэжэ.

Маршал Л. И. Брежневэй «Илалта» гэжэ орденоор шагнагдаһан тухай дуулахадаа баярлабаб гэжэ дэлхэй хөёрдохи дайнай ветеран, Англиин авиациин отставкада гараһан маршал **Джеффри Таттл** мэдүүлбэ.

Л. И. Брежневтэ «Илалта» гэжэ орден барюулалга гитлериймые һамка бута сохилгодо тэрэнэй ехэ хубитаяа оруулһые, фашис булимтарагшадһаа Советскэ Союз болон Европые сүлөөлхын түлөө хүшэр хүндэ байлдаануудта хабаадагша байнысень үндэрөөр сэгнэһэн ушар болоно гэжэ «Франци — СССР» гэжэ бүлгэмэй генеральна секретарь **Раймон Русса** хэлэһэн байна.

Совет-герман фронт дээрэ дайлалдаһан, дэлхэйн хөёрдохи дайнай ветеран байһан хадаа Л. И. Брежневэй үндэр хайра шагналда хүртэһые зүрхэ сэдьхэлһээ халуунаар амаршалнаб гээд «Нормандия — Неман» гэжэ авиаполкын дётчик байһан, дэлхэйн хөёрдохи дайнда Франциин үндэр дээдэ шагналда хүртэһэн **Константин Фельдзер** мэдүүлбэ. Л. И. Брежневэй «Бага газар» гэжэ домоглол хөөрөөс һаяхан зүрхэ сэдьхэлэй хүдэлгэн үшнабаб. Фашис Германие һамна бута сохилгодо Леонид Ильич ехэ хубитала оруулһан байна.

Үндэр дээдэ шагнал барюулалгын үедэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ЮПИ агентство дамжуулжадаа, буу зэбсэгүүдые хурлаха асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхын тула Советскэ Союз улам адэбхитэйгээр ороддоxо байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Советскэ Союз эб найрамдал бэхижүүлхын, буу зэбсэгүүдые хураахын тула саашадашье оролдолго гаргаха юм гээд Л. И. Брежнев омог баяртайгаар найдуулаа гэжэ **АП** агентство мэдээсэнэ.

Хэмжээлэшэгүй үнэтэй сэнтэйгээр олдоhон илалтые сахин хамгаалхын тула ехэ оролдолго гаргаха ёhотойбди гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ гээд Франциин **Франс Пресс** агентство дамжуулна. Дайнай һүүлээрхи хилинүүдэй ойроо хүртэшэгүй байгые Европын, мүн Холбоото Штадуудай, Канадын мэдэрхынь тула 30 жэл хэрэгтэй болоо.

(ТАСС).

АРАДАЙ ХҮСЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛДЭ ЗҮРИШЭНЭ

ЛИССАБОН. Чилиин ба бүхы дэлхэйн арадай хүсэл эрмэлзэлые тоонгүй байхадаа, Чилиин фашис этэгэдүүд засаг захиргаанда удаан саг соо байжа шадагүй юм гээд Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалан «Диариу» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ тушаалтадай дундашье Пиночедэй хунтын ябуулгануудые буруушаан дурагүйдэдэг хүнүүд олошорхо байна гээд тэрэ тэмдэглээ. Эконом[illegible]ска доройтон унагада оруулһан Чилиин хунтын политикые эдэнэр улам эрид шангаар буруушаана. Орон доторхи үргэн ниитэ арад зоной тэмсэл эдэбхижэжэ, фашистнуудта эсэргүү ба демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижэжэ байна гээд Л. Корвалан мэдүүлбэ.

Пиночедэй диктатурын унахада, демократическа, үргэн арадай түлөөлэгшэдэй правительство байгуулагдаха гэжэ бэшэбди. Гэбэшье фашис эсэг захиргаанай унаага Чилиин арадай тэмсэлдэ урагшаа сэхэ аалам болохо байна.

Чилиин шахалшадтай, арад зонтой уласхоорондын һанаага нэгэдэлгэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ КПЧ-гэй хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэбэ. Чилиин патриодуудай тэмсэлые дэмжэнэнэйнь түлөө бүхы оронуудай демократическа хүсэнүүдтэ халуунаар талархажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

ҺҮЙДХЭЛТЭ ХУУРМАГ ЯБУУЛГА

«Уотергейтскэ хэрэг» гэдэгтэ хабаадаһан гол хүнүүдэй нэгэн — США-гаа президентын туһалагша байһан Г. Холдеман американ сүүдэр найман жэлээр эрхэлэ хаһагданхай юм. Тэрэнэй хэлэһэн үгые «Нью-Йорк таймс» толилоо.

Мүнөө Холдеман домоглол дурсалгануудаа толилуулжа эхилбэ. КНР туһаа Советскэ Союзай бэелүүлдэг политика тухай һүйдхэлтэ худал хуурмаг һанал бодол эдэлэн соо хэлэгдэнэ. «Хитадта эсэргүүгээр ядерна добтолго хамтааряа хэхэ» дурадхалтайгаар Советскэ Союз 1969 онд США-да хэдэ дахин хандаһан юм гээд тэрэ бэшэнэ. Холдеманай мэдүүлгэнүүд эхиннээ эсэс хүрэгэрөө худал хуурмаг юм. Эдэ мэдүүлгэнүүдынь һүйдхэлтэ, имагтал харата муухай зориллотой.

Тиигээ үедэ американ гадаадын политикын хүтэлбэридэ байһан национальна ашуулгые сахиха талаар президентын туһалагша Г. Киссинджер, түрэнэй секретарь У. Роджерс гэгшэд эдэ наанаһаа зөтөһан үгэнүүдынь эрид шууд бүрүүшаба. «Нимэрхүү юумэн огто байгаагүй», — гэжэ Роджерс хэлээ. Тиигээшье һаань, американ зарим газетэнүүд эдэ худал хуурмаг үгэнүүдынь дэбэргэжэ үргэлжэлнөөр.

Үнэн дээрэ Советскэ Союзай ямаршье «дурадхал» тухай үгэ гараха аргагүй байгаа. Юуб гэхэдэ, энэнь бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо КНР-тэй, түрэнүүд хоорондын харилсаа тогтоожо хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэнэ СССР-эй гадаадын политикада аюулгүй байна бшуу. Нэгэ ороной шүгөедэдөө добтолгые хайсуулан сарһаһан тодо, бата, саг үргэлжэлэн уялгануудые ябахые СССР 1969 оной эхилжэ Хитадта нэгэнтэ бэшэ дурадхаһан байгаа гээд Л. И. Брежневэй хэлэн мэдүүлгэ тухай һануулха шухала. Али бүхы түхэлэй буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо юрын, ракетнэ ба ядерна зебсэгүүдые хэрэглэлгэтэйгээр зэбсэгтэ хүсэнүүдые нэгэ нэгэндэ зүрюугээр табихаа арсахые хараалһан тухай тусхай договор баталхые Советскэ Союзай мүн лэ Хитадта дурадхаһанинь мэдээжэ.

ТОБШОХОҺООР

ФЕХТОВАНИ. Уласхоорондын мүрысөөн Киевтэ үнгэргэгдэбэ. Эндэ СССР-эй суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлээ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө түгээхэлэй мүрысөөн февралиин 23—24-дэ Москвада болохо. Совет болон харнин ороноудай спортсменүүд энээндэ хабаадуулагдахаар хүлеэгдэнэ.

УҺА РУУ ҺҮРЭЛГЭ. «Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн Жданов хотодо боложо байна. 10 метрэй аранга дээрэһээ һүрэхэдөө, Олимпийскэ чемпионка москвичка Елена Вайцеховская илажа гараба. Энэ упражненидэ Европын чемпион Владимир Алейник (Минск) эрэшүүлэй дундаһаа шалгараа. 3 метрэй трамплин дээрэһээ һүрэлгэдэ москвичка Ольга Дмитриева, Минскын Александр Косенков гэгшэд илаба.

УЬАН ДООГУУР ТАМАРАЛГА. Спортын энэ зүйлөөр мүрысөөн Новосибирск хотын «Нептун» гэжэ бассейн соо үргэлжэлжэ байна. Европын ба дэлхэйн чемпион Олег Соловьев (Новосибирск «Сибирь») дахинаа шалгарба. Тэрэ 400 метртэ уhан доогуур тамархадаа, 2 минута 24,4 секунда саг харуулжа, дэлхэйн рекорд тогтоогоо. Новосибирскын спортсменка Татьяна Печатнова энэ зайе 3 минута 45,6 секунда соо гаталжа, мүн лэ дэлхэйн рекорд тогтоohон байна.

ФУТБОЛ. Тбилисиин «Динамо» өөһэдынгөө талмай дээрэ Югославиин «Олимпия» клубые 2:0 тоотойгоор шүүгээ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Советскэ Сөюзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй шэн габьяатэй сэрэгшэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Советэй амаршалга. «Россин ажалшадай шэнэ зорилгонууд» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Россин ажалшадай зорилгонууд» — ТА материал. (Түгэсхэл), хэг зоригой, габьяатай түлөө» — фото сэл.

Гурбадахи хуудаһанда. Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 ойдо зорюулагдаһан [illegible] риалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ном дэлгэрүүлэгшэ» И. Горкушиин статья, [illegible] урина» — В. Маркелгай корреспонденци, [illegible] саанаһаа абтаһан мэ[illegible]

СЭНХИР ЭКРАН

ЧЕТВЕРГ, 23 СОВЕТ АРМИИН БА ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ 60 ЖЭЛЭЙ ОН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — «Время». 8.35 — «Фанфар — шэнхинээтэ аялганууд». Телевизионно хүгжөөмтэ фильм. 9.10 «Литературна уншалга». В. Овечкин «Упрямый хутор». 9.40 — «ЦСКА-гай эмблематэй». Сэрэгэй спортсменүүд. 10.10 — «Холын баһ ойрын дуунууд». 11.25 — «Океан — уран һайханай фильм. 12.50 — «Москвичка» гэжэ телевизионно клуб. 13.50 — **«Мүнөөдэр — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр».** СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Генеральна штабай начальник, СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай Герой, Советскэ Союзай маршал Н. В. Огарков үгэ хэлэхэ. 14.05 — «Тангариг» — телевизионно баримтата фильм (түрүүшынхээ харуулагдаха). 15.05 — СССР-эй оборонын Министерствын жэшээтэ оркестр гүйсэдхэхэ. [illegible] Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 60 ойдо зорюулагдаһан [illegible] суглаан ба һайндэрэ[illegible] церт. Кремлиин [illegible] дэй ордонhоо дамжуулха. 19.00 — «Офицер[illegible] — уран һайханай [illegible] 20.30 — «Время». [illegible] «Солдадта — ис[illegible] — телевизионно х[illegible] фильм (түрүүшынхээ харуулагдаха). 21.40 — [illegible] нэгэр дэлхэйн чем[illegible] Эхэнэрнүүд 4 х 5 км эстафета. Финляндиһаа [illegible] жуулга. 22.45 — Ш[illegible] нин.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Гэр бүлынхид болон рэлхидынь эсэгэ, хэ[illegible] хэр, үбгэн эсэгэ, ду[illegible]

Илья Ринчиндорж[illegible] ОЧИРОВАЙ

наһа бараһан тухай [illegible] налалтайгаар мэдээсэ[illegible] риин аймагай Бар[illegible] суурта нютагта ф[illegible] 24-нэй 11 сагта х[illegible] гэнь болохо.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам